ਅਠਾਰਵਾਂ ਸਾਲ

PARDES TIMES

18th year in Publication

ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

www.pardestimes.com

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

VOL- 18 No. 450 June 12, 2024 E-mail : info@pardestimes.com Ph 510-938-7771

ਸ੍ਰੀ ਆਜ਼ਾਦ ਜਲੰਧਰੀ ਨੂੰ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

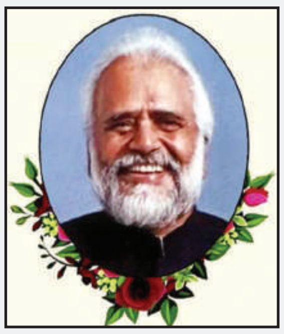

ਫਰੀਮਾਂਟ- ਇਕ ਮਹਾਨ ਕਵੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ/ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਤੇ ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ) ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਕੇਹਰ ਚੰਦ/ ਆਜ਼ਾਦ ਜਲੰਧਰੀ ਜੀ ਮਈ 25, 2024 ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ। ਉਹ ਜਨਵਰੀ 12, 1933 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤੇ 91 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ।

ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਸਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਲਾਪੜੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਐਤਵਾਰ ਜੂਨ 9, 2024 ਨੂੰ ਹੇਵਰਡ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ। 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਵੀ ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖ 'ਚ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ.

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਬਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਹਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਮੰਤਰੀ, ਅਹਿਮ ਮੰਤਰਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- 9 ਜੂਨ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਦਮੋਦਰਦਾਸ ਮੋਦੀ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਹਿਮ ਮੰਤਰਾਲੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼, ਵਿੱਤ, ਗ੍ਰਹਿ, ਰੇਲਵੇ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕੱਲਿਆਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਟ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਐਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਵੈਸ਼ਨਵ, ਜੋਤੀਰਾਦਿੱਤਿਆ ਸਿੰਧੀਆ, ਜੇਪੀ ਨੱਡਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਵਾਰ ਜਾਂ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ। ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੋਦੀ 3.0 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਯਤਨ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਗੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਅੱਤਵਾਦ ਅਤੇ ਨਕਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੇਗਾ।

ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਸਮਾਰਕ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਪਹੁੰਚੇ ਜੇਪੀ ਨੱਡਾ ਨੇ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਚਲੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਅੰਕ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇਗਾ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ. (ਸੰਪਾਦਕ)

Padam Builders Inc.

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam

email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

CELL 510-565-6667

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

Turning 65 Years Old?

If you've got questions, I've got answers!

Becoming eligible for Medicare at age 65 can be overwhelming and confusing, but it doesn't have to be! I can help explain all of your available options. Call me today!

Let's talk about it!

Gurcharan Singh Mann
Licensed Insurance Agent
CA License No. 0C70672

(510) 487-1000 TTY:711

MANN@GGIABA.COM

By calling this number you agree to speak with a licensed insurance agent about Medicare Products. We do not offer every plan available in your area. Any information we provide is limited to those plans we do offer in your area. Please contact Medicare.gov or 1-800-Medicare to get information on all of your options. This is an advertisement. Not affiliated with any government agency including Medicare.

Joshi Law Firm

Attorneys at Law ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

www.joshilawfirm.com info@joshilawfirm.com

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ
ਅਸਾਈਲਮ
ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ
ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਫੈਮਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਵਿਆਹ ਦੇ

ਆਧਾਰ ਤੇ
ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ
ਆਫ ਸਟੇਟਸ
ਫੈਮਲੀ ਲਾਅ
ਤਲਾਕ ਦੀ

ਪਟੀਸ਼ਨ
ਬੱਚੇ ਦੀ
ਕਸਟਡੀ
ਭੱਤਾ ਜਾਂ ਖਰਚਾ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ
ਖਰਚਾ

TANVIR JOSHI
SBN: 302226

(559) 312-0083 (O) (888) 630-1230 (F)

516 W. SHAW AVE STE 200 FRESNO, CA 93704

Raj Budwal

(Investment and Financial Advisor)

408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates

329 Piercy Road, San Jose, CA 95138

8350202@gmail.com

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਦੀ 3.0 ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਨੂੰ ਸੜਕ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਵਿਭਾਗ

ਸੀਆਰ ਪਾਟਿਲ- ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ- ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ
ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ- ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ
ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ-ਸੜਕ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਜੇ ਪੀ ਨੱਡਾ- ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ- ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲਾ/ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ/ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ- ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਡਾ: ਐਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ- ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ
ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ- ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਐਚਡੀ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ-ਭਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ/ਸਟੀਲ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਪੀਯੂਸ਼ ਗੋਇਲ
ਧਰਮਿੰਦਰ ਪ੍ਰਧਾਨ- ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਜੀਤਨ ਰਾਮ ਮਾਂਝੀ- ਸੂਖਮ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ (ਲਲਨ) ਸਿੰਘ
ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ
ਕਿੰਜਰਾਪੂ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਨਾਇਡੂ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਡਾ: ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ
ਗਹਿਣਾ ਓਰਾਮ
ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਜੋਸ਼ੀ
ਅਸ਼ਵਿਨੀ ਵੈਸ਼ਨਵ- ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰਾਲਾ/ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਗਿਰੀਰਾਜ ਸਿੰਘ
ਜਯੋਤੀਰਾਦਿਤਿਆ ਸਿੰਧੀਆ
ਭੂਪੇਂਦਰ ਯਾਦਵ---- ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਗਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ- ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰਾਲੇ
ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਦੇਵੀ-ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਕਿਰਨ ਰਿਜਿਜੂ- ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਮਨਸੁਖ ਮਾਂਡਵੀਆ
ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ

ਜੀਕੇ ਰੈਡੀ
ਚਿਰਾਗ ਪਾਸਵਾਨ- ਯੁਵਾ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੰਤਰਾਲਾ/ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਸੁਤੰਤਰ ਚਾਰਜ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ
ਸੁਤੰਤਰ ਚਾਰਜ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਵਿਭਾਗ
ਰਾਓ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਅਰਜੁਨ ਰਾਮ ਮੇਘਵਾਲ
ਪ੍ਰਤਾਪਰਵ ਜਾਧਵ
ਜਯੰਤ ਚੌਧਰੀ
ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ
ਜਿਤਿਨ ਪ੍ਰਸਾਦ
ਸ੍ਰੀਪਦ ਨਾਇਕ- ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ
ਪੰਕਜ ਚੌਧਰੀ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਗੁਰਜਰ
ਰਾਮਦਾਸ ਅਠਾਵਲੇ
ਰਾਮਨਾਥ ਠਾਕੁਰ
ਨਿਤਿਆਨੰਦ ਰਾਏ
ਅਨੁਪ੍ਰਿਆ ਪਟੇਲ
ਵੀ ਸੋਮੰਨਾ
ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਪੇਮਾਸਾਨੀ
ਐਸਪੀ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ
ਸ਼ੋਭਾ ਕਰੰਦਲਾਜੇ- ਸੂਖਮ, ਲਘੂ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਕੀਰਤੀ ਵਰਧਨ ਸਿੰਘ
ਬੀ ਐਲ ਵਰਮਾ
ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਠਾਕੁਰ
ਕਮਲੇਸ਼ ਪਾਸਵਾਨ
ਕੈਦੀ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ
ਅਜੈ ਟਮਟਾ- ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਰਗ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ
ਡਾ: ਐਲ ਮੁਰੂਗਨ
ਸੁਰੇਸ਼ ਗੋਪੀ

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ
ਸੰਜੇ ਸੇਠ
ਰਕਸ਼ਾ ਖੜਸੇ
ਭਾਗੀਰਥ ਚੌਧਰੀ
ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੂਬੇ
ਦੁਰਗਾਦਾਸ ਉਈਕੇ
ਸੁਕਾਂਤਾ ਮਜੂਮਦਾਰ
ਸਾਵਿਤਰੀ ਠਾਕੁਰ
ਤੋਖਨ ਸਾਹੂ
ਰਾਜ ਭੂਸ਼ਣ ਚੌਧਰੀ
ਭੂਪਤੀ ਰਾਜੂ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਵਰਮਾ
ਹਰਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ- ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਰਗ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ
ਨਿਮੁਬੇਨ ਬਾਮਬਾਨੀਅਮ
ਮੁਰਲੀਧਰ ਮੋਹੋਲ
ਜਾਰਜ ਕੁਰੀਅਨ
ਪਬਿਤ੍ਰਾ ਮਾਰਗਰਿਤਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਹਰ ਛੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਸਦਨ ਤੋਂ 13 ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 57 ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਦੋ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਅਤੇ ਜਾਰਜ ਕੁਰੀਅਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੱਡਾ, ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ, ਐਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ, ਕਿੰਜਰਾਪੂ ਰਾਮਮੋਹਨ ਨਾਇਡੂ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਵੈਸ਼ਨਵ ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ ਅਤੇ ਜੋਤੀਰਾਦਿੱਤਿਆ ਸਿੰਧੀਆ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਮਦਾਸ ਅਠਾਵਲੇ, ਰਾਮਨਾਥ ਠਾਕੁਰ, ਬੀਐਲ ਵਰਮਾ, ਐਲ ਮੁਰੂਗਨ, ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੂਬੇ, ਸੰਜੇ ਸੇਠ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਰਗਰੀਟਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਨੁਰਾਗ ਠਾਕੁਰ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਰਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਗੇ ਨੂੰ।

ਅਨੁਰਾਗ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ (ਐਨਡੀਏ) ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਲੋਕ "ਬਹੁਤ ਸਮਰੱਥ" ਹਨ।

ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਬਣੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਪਾਰਟੀ (ਟੀਡੀਪੀ) ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਏ ਦੇ

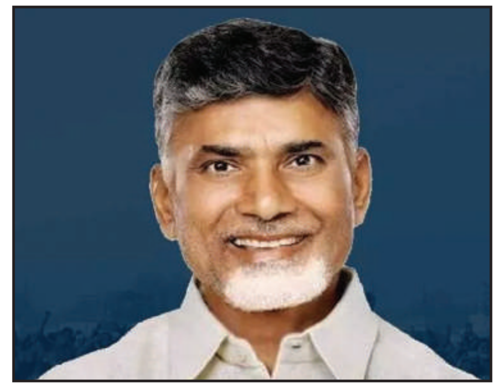

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਬੁੱਧਵਾਰ ਯਾਨੀ 12 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜਨ-ਸੇਨਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਮੰਗਲਾਗਿਰੀ ਸਥਿਤ ਪਾਰਟੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਹੋਈ। ਮੀ-ਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪਵਨ ਕਲਿਆਣ ਨੂੰ ਜਨਸੇਨਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦਾ ਨੇਤਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।

ਵਿਜੇਵਾੜਾ 'ਚ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਪਾਰਟੀ, ਜਨਸੇਨਾ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਬੈਠਕ 'ਚ ਨਾਇਡੂ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਐਨਡੀਏ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡੀਪੁਰਨਦੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਜਨਸੇਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਵਨ ਕਲਿਆਣ ਵੀ ਪੁੱਜੇ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸਵੇਰੇ, ਨਾਇਡੂ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਟੀਡੀਪੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦਾ ਨੇਤਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੋਹਨ ਚਰਨ ਮਾਝੀ ਹੋਣਗੇ ਓਡੀਸ਼ਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ- ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਓਡੀਸ਼ਾ 'ਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਓਡੀਸ਼ਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਓਡੀਸ਼ਾ ਦੀ ਕੇਓਂਝਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਮੋਹਨ ਚਰਨ ਮਾਝੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਓਡੀਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਨਕਵਰਧਨ ਸਿੰਘਦੇਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਪਰੀਦਾ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਬੈਠਕ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। 12 ਜੂਨ ਨੂੰ ਓਡੀਸ਼ਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਨਤਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਗੇ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਬਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

(ਸਫਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਕਿਨਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਐਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸ਼ਵਿਨੀ ਵੈਸ਼ਨਵ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ, ਅਸ਼ਵਿਨੀ ਵੈਸ਼ਨਵ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਭੂਪੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲ ਬਣਾਇਆ। ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਤੀਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਕਿਸਾਨ ਸਨਮਾਨ ਨਿਧੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਦੇਵੀ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਐਨਡੀਏ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇਡੀਯੂ ਦੇ ਲਲਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ, ਚਿਰਾਗ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਜੀਤਨ ਰਾਮ ਮਾਂਝੀ ਨੇ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਐਸਡੀ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਨੇ ਹੈਵੀ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਆਲੋਚਨਾ

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਬਲਾਕ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਅਨੁਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ 'ਨਿਰਾਸ਼' ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਐਨਡੀਏ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰਹਿ, ਵਿੱਤ, ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ। ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਨੂੰ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਰਗ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਐਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਮੋਦੀ 3.0 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਜੇ ਟਮਟਾ ਅਤੇ ਹਰਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਰਗ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਪੀ ਨੱਡਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਸਿੱਖ ਸ਼ੈਰਫ ਇਕਰਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਉੱਭੀ ਅਤੇ ਸ਼ੈਰਫ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਫਰਿਜਨੋ ਵੱਲੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ

ਫਰਿਜਨੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ (ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ / ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ): ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਫਰਿਜਨੋ ਵੱਲੋ ਸ਼ੈਰਫ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਇਕਰਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਉੱਭੀ, ਸਪੁੱਤਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਠੀਕਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਬਦਲੇ ਸਿਰੋਪੇ ਅਤੇ ਪਲੈਕ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ੈਰਫ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਟੀ. ਹੈਲਾਮੋਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰੋਪਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਟੇਜ਼ ਤੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸ਼ੈਰਫ ਇਕਰਾਜ ਸਿੰਘ ਉੱਭੀ ਅਤੇ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਕਿ ਸ਼ੈਰਫ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਟੀ। ਹਲਾਮੋਂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ ਨੇ ਵੀ ਮੀਡੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਅਤੇ ਚੜਦੀਕਲਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਸ। ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅਸੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ ਤੇ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਫਰਿਜਨੋ

ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਪਛਾਣੀਆਂ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾ ਨੇ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਧਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਧੂ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਇਕਰਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਉੱਭੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆ ਤੋ ਦੂਰ ਰਹਿਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਕੋਰਟ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਜੱਜ ਹੋਏ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸ. ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ। ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਉਲੀਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਦੂਸਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਚਾਣ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਲਈ ਸਮੂੰਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚੋਣ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਕਿਉਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਮੰਤਰੀ?

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਮੋਦੀ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ 'ਚ 71 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਪਰ ਸਭ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ (ਅਵਨਇਟ ਿਨਗਹ ਭਿਟਟੁ) 'ਤੇ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਚੋਣ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੀਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਓ ਜਾਣੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ– ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਿੱਗਜ ਨੇਤਾ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ 2014 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤ-ਾਰਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ 1,02,770 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਹਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦਾ ਕੱਦ ਵਧਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ – ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰ ਕੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ 'ਚ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। 2019 'ਚ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਨੇ ਪੁਰੀ ਨੂੰ 99626 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੋਣ ਹਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਹਾਊਸਿੰਗ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ– ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ 20,942 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਵੱਡਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। 2014 ਤੇ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੋ-ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਚਿਹਰਾ ਸਨ। ਹਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਅਟੱਲ ਸੀ। 2019 'ਚ ਹਰਦੀਪ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੱਡੇ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਨਗੇ।

ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਮੰਤਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਟੀਮ 'ਚ ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੋ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਿਜੇ ਸਾਂਪਲਾ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੱਲ੍ਹ ਹੋਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਗੱਠਜੋੜ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਣਦਾਇਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 50-60 ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੁੱਗਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਸ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਪਿਛਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਘਟੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀਟਾਂ ਘਟੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਇਕੱਲਿਆਂ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਐਨ. ਡੀ. ਏ. ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਲੜੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਐਨ. ਡੀ. ਏ. ਦੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਠੰਡੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ 13 ਦੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ 3 ਉਤੇ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ 8 ਸੀਟਾਂ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਰ 7 ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਆਜਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਸੀਟ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣਾ 14 ਫੀਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵੀ ਕੁਝ ਖਿਸਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਫਾਇਦੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ 7 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ 19 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਲੈ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਠਜੋੜ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ’ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਫਿਲਹਾਲ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਆਸ ਮੁਤਾਬਕ 400 ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਵਿਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com
Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Sub Office - Bakersfield (CA)
209 Weedpatch HWY, Bakersfield (CA)
Manmit Saggu 661-900-7357
Tanjit Saggu 661-761-8795

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times and people asociated with it are Not responsible for any claims made by the advertisers and don't endorse any product or services advertised in the Pardes Times. Please consult your attorney before, buying/hiring contracting through the ads published in the news paper. The Pardes Times is in business of selling spaces and claims made by advertisers are not tested/confirmed by an independent source.

ਬੇਰਹਿਮ ਸਿਹਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤ-ਸੰਭਾਲ

ਡਾ. ਅਰੁਣ ਮਿੱਤਰਾ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਈਐਮਏ) ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਨੈਤਿਕ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈਐਮਏ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਫਐਮਸੀਜੀਜ਼ (ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ) ਦੇ ਕਈ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜੋ ਸ਼ਿਸ਼ੂਆਂ, ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਪਤਕਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ’ਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਤੰਜਲੀ ਦੇ ਦਵਾਈ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਕੰਨੂਰ ਨਗਰ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਬਾਬੂ ਕੇ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਰਟੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਵਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਈਐਮਏ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਮਦੇਵ ਅਤੇ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਚਾਰੀਆ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਲਾਜ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪਾਦਤ ਕੋਰੋਨਿਲ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾ। ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਈਐਨਟੀ ਸਰਜਨ ਹਨ। ਕਈ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਉੱਚ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਲਾਜ ਦੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 1978 ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਅਲਮਾ ਅਟਾ ਨਾਮਕ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਪਰ ਅਲਮਾ ਅਟਾ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਉੱਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਵਧ ਗਈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਗਈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸਿਹਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬਜਾਇ ਵਪਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਸਿਹਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੰਡੀ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਭਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੈਕਸੀਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ।

ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ (ਪੀਜੀਆਈਐਮਈਆਰ) ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਫਾਰਮਾਕੋਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ। ਸਮੀਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਡਰ ਨੇ ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ਼ਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ‘ਟੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਛੋਟ’ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ‘ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲਈ ਸੰਪਤੀ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣੀ ਪਈ’। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਪਤੀਆਂ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਕੋਈ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਅਪਰਨਾ ਗੋਪਾਲਨ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹਰ ਖੁਰਾਕ ਲਈ ਸੀਰਮ ਨਾਮਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 2000% ਤੱਕ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਬਾਇਓਟੈਕ ਨੇ 4000% ਤੱਕ ਦਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ‘ਸੁਪਰ ਲਾਭ’ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 38 ਨਵੇਂ ਅਰਬਪਤੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ; ਦੇਸ਼ ਦੇ 140 ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ 90।4% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

1997 ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਪ੍ਰਾਈਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ (ਐਨਪੀਪੀਏ) ਦਾ ਗਠਨ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ, ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਲਾਇੰਸ ਆਫ ਡਾਕਟਰਜ਼ ਫਾਰ ਐਥੀਕਲ ਹੈਲਥਕੇਅਰ (ਏਡੀਈਐਚ) ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਡਾਕਟਰਜ਼ ਫਾਰ ਪੀਸ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ (ਆਈਡੀਪੀਡੀ) ਨੇ ਜਨਵਰੀ 2017 ਵਿੱਚ ਐਨਪੀਪੀਏ ਨਾਲ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਐਨਪੀਪੀਏ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਭੂਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਸਟੈਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕੋਰੋਨਰੀ ਸਟੈਂਟਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਣ ਦਾ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਉਤਪਾਦਾਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਉਪਕਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਪਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਲਾਭ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਐਨਪੀਪੀਏ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਰੋਕਣੀਆਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੂਨੀਫਾਰਮ ਕੋਡ ਆਫ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਿਜ਼ (ਯੂਸੀਪੀਐਮਪੀ) ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਵਪਾਰਕ ਮਾਰਜਿਨ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਸਤੰਬਰ 2015 ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਨੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਡਿੱਬੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਗਠਜੋੜ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਾਰਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਲੈਕਲਿਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਚੋਣ ਬਾਂਡ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਮੌਜੂਦਾ ਬੇਰਹਿਮ ਮੰਡੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਹੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਹੱਲ ਹੈ।

‘ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼’ ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ

(1) ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ	(7) ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ	(13) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ
(2) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ	(8) ਸ. ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ	(14) ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ
(3) ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ	(9) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(15) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
(4) ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ	(10) ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(16) ਰਾਜ ਬਡਵਾਲ
(5) ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ	(11) ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ	(17) ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ
(6) ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਦਮ	(12) ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ	

Balbir Singh M.A.

A Youtube Show

ਇਹ ਚੈਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ 'ਚ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਸ਼ੋਅ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਵੇਖਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕਰੋ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ

ਮੇਰੀ ਕਰੂਪਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ, ਭੱਜਦੇ ਅੱਜ ਪਰੇ ਪਰੇ,
ਕਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੇਰੀ ਦੇਖ, ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਈ ਮਰੇ।

ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ, ਦੁਆਲ਼ੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਦੀ,
ਉਹ ਛੱਡ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪੱਲਾ, ਜਾ ਵਸੇ ਹੋਰ ਘਰੇ।

ਇਕੱਲਿਆਂ ਆਹਾਂ ਭਰ, ਜਦੋਂ ਹੰਝੂ ਸੁੱਕ ਗਏ,
ਕਈ ਮੋਢੇ ਮੈਂ ਦੇਖੇ, ਮੇਰੇ ਗਿਰਦ ਖੜ੍ਹੇ।

ਜਦੋਂ ਨਫਰਤ ਦਾ ਸਬਕ, ਸਿਖਾਇਆ ਲੋਕਾਂ ਨੇ,
ਕਿਸੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਪਿਆਰ, ਨਾ਼ਲ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਫੜੇ।

ਉਮੀਦੀ ਕਿਰਨ ਉਡੀਕਦਿਆਂ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਲੱਗੀ,
ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਦਸਤਕ, ਮੇਰੇ ਅਣਜਾਣ ਦਰੇ।

ਮੋੜ ਬਹੁਤ ਨੇ ਆਉਂਦੇ, ਨਿੱਜੀ ਪਗਡੰਡੀਆਂ 'ਤੇ,
ਪਰ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਚੱਲ ਪਵੇ।
ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਸਾਰਾ,
ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ, ਨੇ ਮੇਰੇ ਨੈਣ ਭਰੇ?

ਨਰ ਚਾਹੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁੱਛ, ਪਰ ਮਿ਼ਲਦਾ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ,
ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਮਨਸੂਬੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਲੱਖ ਘੜੇ।

ਪਰ ਹਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਬਹਿਣਾ, ਕਦੀ ਵੀ ਸੋਹੰਦਾ ਨਹੀਂ,
ਜੰਗਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨੇ ਜਿੱਤੇ, ਜੋ ਕਈ ਵਾਰ ਹਰੇ।

ਚੱਲਦੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ,
ਕਿਰਨ ਉਮੀਦਾਂ ਦੀ,
ਹਨੇਰਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਸਰੇ,
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਿੰਦ ਮਰੇ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁੰਦਰਾ
ਕਵੈਂਟਰੀ ਯੂ ਕੇ

ਅੱਜ ਹੀ ਆਪਣਾ ਫ਼ੋਨ ਠੀਕ ਕਰਵਾਓ

CELL PHONE REPAIR BY SYCAMORE TECH

Location: 6170 Thornton Avenue Suite C, Newark, CA, 94560

ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ
ਮੋਬਾਇਲ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ (Same Day Repair) ਰਿਪੇਅਰ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇ
ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ:

Phone: 510-894-9607

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮੀ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ,
ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10.30 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮੀ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਐਤਵਾਰ ਬੰਦ

Services We Offer:
* iPhone and iPad Repair
* Samsung Phones Repair
* PC and Mac Repair
* Sell Unlocked Phones
* Screen/LCD Replacement
* Battery and Charging Issue
* Back Glass and Camera Lens
* Water Damaged and Locked Phones

10% Off

CELL PHONE REPAIR BY SYCAMORE TECH

Same Day Repair.
Get Your Phone Fixed Today!
www.sycamoretechca.com

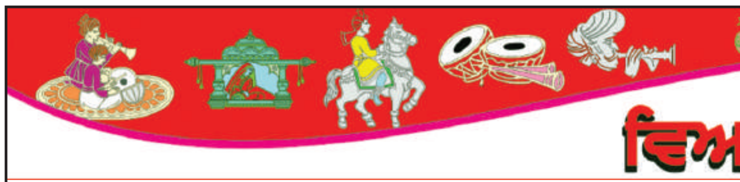

Matrimonial
ਵਿਆਹ/ਸ਼ਾਦੀ

'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਇਕ ਯੋਗ ਵਰ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: **510-938-7771** **shaadi@pardestimes.com**

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ US, CPA ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 7 ਇੰਚ, ਉਮਰ 37 ਸਾਲ ਦੇ ਕੁਆਰੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਈਮੇਲ pammi341@outlook.com
ਫੋਨ 510-116-5529

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ

ਖੂਬਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ, ਜਨਮ ਦਸੰਬਰ 1994, ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, ਟੈਕ ਕੰਪਨੀ ਬੇਅ-ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਆਡਿਟ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਵੀ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਲਈ ਯੋਗ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ 510-634-5363

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਸਰਸਵਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਕੁਆਰਾ, ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਲੜਕਾ, ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ 8 ਮਈ 1984, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 9 ਇੰਚ, ਯੋਗਤਾ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ, ਪੀ. ਆਰ. ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਸਨਾਤਨੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ 510-938-9140

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

33 ਸਾਲਾ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 11 ਇੰਚ, ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਆਈ. ਟੀ. ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ, ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਸਨ ਭਾਰਤ 'ਚ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ 510-453-7302, (ਇੰਡੀਆ) 91-98766-96721, san.mag09@gmail.com

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਹਿੰਦੂ ਲੜਕਾ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 11 ਇੰਚ, ਗਰਗ ਗੋਤਰ, 34 ਸਾਲਾ MS in Mechanical Engg ਕੀਤੀ ਹੋਈ, ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਐਚ1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 559-644-7129 ਤੇ ਜਾਂ abhishek.garg4003@gmail.com 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

31 ਸਾਲਾ 'ਸੱਗੂ' ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਲੜਕੀ, ਜੋ ਐਮ. ਡੀ. ਹੈ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 3 ਇੰਚ ਹੈ। ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜੋ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਲਈ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ- ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਸੱਗੂ 416-886-9197 saggutarlochan@yahoo.com

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

33 ਸਾਲਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 4 ਇੰਚ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਅਟਾਰਨੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ, ਜਿਸਨੇ ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ., ਸਾਈਕਲੌਜੀ ਤੇ ਜੇ. ਡੀ. ਐਲ ਐਲ ਬੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਲਈ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ 315-395-2585 Rimmi.kailey@gmail.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

ਅਮਰੀਕਨ ਨਾਗਰਿਕ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡਾ, ਜਨਮ 1984, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 10 ਇੰਚ, ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ, ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ, ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਸੰਪਰਕ +1 (510) 200-1772

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

33 ਸਾਲਾ, ਲੜਕੀ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 5 ਇੰਚ, ਜਿਸਨੇ Bachelor of Science in Commerce: Finance Major, Economics and Management Information Systems minors from Santa Clara University ਅਤੇ Apple Company ਲਈ Internet Software Engineer ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਵਾਸਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ 408-835-0202 ਜਾਂ ਈਮੇਲ 8350202@gmail.com

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤਾਪਮਾਨ 46 ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਟੱਪਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਣੇ ਪੂਰੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਗਰਮੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲੂ ਚੱਲਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਆਮ ਨਾਲੋਂ 5 ਤੋਂ 6 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਵੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਹ 46 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਗਿਆ।

ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਠਾਨਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਰਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ 46.9 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸ਼ਿਵੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪ੍ਰੀ ਮੌਨਸੂਨ ਅਤੇ ਜੂਨ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਐਕਟਿਵ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।

ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 15 ਜੂਨ ਤੱਕ ਗਰਮੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 12 ਤੇ 13 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਪੈਣ ਸਬੰਧੀ ਔਰੇਂਜ ਅਤੇ 14 ਤੇ 15 ਜੂਨ ਲਈ ਯੈਲੋ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਾਪਮਾਨ 47 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬੱਦਲਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸ. ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਸਰਪੰਚ) ਤੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸ. ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਸਰਪੰਚ) ਤੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਮਾਉਂਟੇਨ ਮਾਈਕ ਪੀਜ਼ਾ (ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ) ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ। ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਕਮਲ ਬੰਗਾ, ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਇਆ ਨੌਜਵਾਨ), ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ।

ਹੇਠਾਂ ਬੈਠਿਆਂ 'ਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਧੁੱਗਾ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ, ਕਵੀ ਰਾਜ (ਫਿਲਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ), ਸ. ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਰਪੰਚ।

ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ।

ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਵਧਦਾ ਹੈ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ?

ਕਈ ਅਫਸਰ, ਲੀਡਰ ਜਾਂ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਵੇਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖਿਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਜੂਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਖਾਣ ਨੂੰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਬਿਨਾ ਮਤਲਬ ਡਾਂਟਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਚਮਚੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਹਬ ਦਾ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਹਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਗਰੀਬਾਂ, ਬੇਸਹਾਰਿਆਂ, ਮਾਹਤਿਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਦਮ ਲੋਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਥੇ ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਸਰ ਸਰ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ ਸੀਨੀਅਰ ਦੀ ਪਲੇਟ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਭੱਜ ਕੇ ਚਾਹ ਸਮੋਸੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੀਨੀਅਰ 'ਤੇ ਇਸ ਚੀਜ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਵਾਉਣਾ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਿੱਠਾ ਵਿਹਾਰ ਆਪਣੇ ਜੂਨੀਅਰਾਂ, ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਲੱਖ ਲੱਖ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇਣਗੇ।

ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਝਗੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗਲ ਪੈ ਜਾਣਾ ਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਹਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸਤਾਦ (ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੰਸਟਰਕਟਰ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਮ ਫਰਮਾਬਰਦਾਰ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਉਸਤਾਦ ਜੀ, ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਕਰਦੇ ਫਿਰਨਾ। ਉਸਤਾਦ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ। ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗਰੂਟਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਈਫਲ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਣੇ, ਡੱਡੂ ਛੜੱਪੇ ਮਰਾਉਣੇ ਤੇ ਐਕਸਟਰਾ ਪੀ ਟੀ ਪਰੇਡ ਲਗਾਉਣੀ ਬਹੁਤ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮਰਨ ਮਾਰਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ, ਉਸਤਾਦ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੇਰਾ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਹਾਈ ਹੁੰਦਾ? ਦੰਦੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਪੰਗਾ ਲੈ ਕੇ ਮਰਨਾ ਹੈ, ਟਰੇਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ?

ਜਿਆਦਤਾਰ ਅਫਸਰਾਂ, ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਵੇਖੋ ਤੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਮੇਂ ਵੇਖੋ। ਮਾੜੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਧੌਣ ਆਕੜੀ ਤੇ ਮੂੰਹ ਇਸ ਤਰਾਂ ਬਣਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਿਰਚਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹੋਣ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ ਘੰਟੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ-ਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਆਪ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਭਿਵਾਦਨ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਦੂਹਰੇ ਤੀਹਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਡਾ ਬੰਦਾ ਚਾਹੇ 10 ਘੰਟੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਾਏ, ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੂਨੀਅਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਹਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 100-100 ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਹ ਪਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਪੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪਾਟੇ ਖਾਨ ਵੀ ਗਊ ਦੇ ਜਾਏ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਵੇਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਝੁਕਾਅ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਡਾਂਟ ਡਪਟ ਝੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਮਤਲਬ ਵੇਲੇ ਹੀ ਹਾਈ ਲੋਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲ ਹੱਕ ਨੇ ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਜਰਨੈਲ ਬਣਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭੁੱਟੋ ਦੇ ਬੂਟਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗੀ ਚਾਹ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਰਨੈਲੀ ਮਿਲਦੇ ਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹਾਈ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤਖਤਾ ਪਲਟ ਕਰ ਕੇ ਉਸੇ ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ।

ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਅਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਮਾੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਈ ਤੇ ਤਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋਅ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਜੂਨੀਅਰ ਦੀ ਲਾਹ ਪਾਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਉਲਟੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਹ ਪਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਇੱਕ ਦਮ ਲੋਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਚੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਫਿਰ ਹਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਤਾਂ ਗਿਰਗਿਟ ਵੀ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨੇਤਾ ਕਿਸੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ-ਪੁਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਉੱਪਰ ਨੂੰ, ਮੁੱਛ ਖੜੀ, ਧੌਣ ਕਿਰਲੇ ਵਾਂਗ ਆਕੜੀ ਹੋਈ। ਵਿਚਾਰੀ ਜਨਤਾ ਭੱਜ ਭੱਜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਟਾਈਲ ਨਾਲ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਲਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਖਰਾਬ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸੇ ਨੇਤਾ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਰਹਿਨੁਮਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਪਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਲੇ ਵਾਂਗ ਆਕੜਿਆ ਉਹੋ ਨੇਤਾ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਪਕੜ ਕੇ ਪਾਈਆ ਕੁ ਦਾ ਬਣ ਕੇ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਵਾਂਗ ਦੋਹਰਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਅੱਖ ਨਾ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਹੀ ਨੇਤਾ ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਪੈਰ ਪਕੜਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਲੁਹਾ ਕੇ ਜਾਮਾਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਗਹਲਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਗਰੀਬ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਗਾਹਲਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਹਰੁੱਖ ਖਾਨ ਵੀ ਉਥੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਜੋ ਨਫਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੇਖ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਾਰਟ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਤੁਹਾਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਫਾਇਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਹ ਲੋਅ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਨਫਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਥੇ ਇਹ ਹਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਉ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਤਲਬ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹਥ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਮ ਹੀ ਰੈਲੀਆਂ-ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵੇਲੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵੱਢ ਲਿਆ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵੱਢਿਆ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਡਰਦਾ ਮਾਰਾ ਭੱਜ ਕੇ ਪਿੰਡ ਆ ਵੜਿਆ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਡਾਂਗਾਂ ਝੋਟੇ ਦੇ ਕੱਢ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਗਾਹਲਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਲੜਨਾ ਸੀ, ਉਥੋਂ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾ ਕੇ ਭੱਜ ਆਇਆ ਹੈਂ, ਹੁਣ ਇਸ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕੁੱਟੀ ਜਾਨਾਂ? ਉਹ ਬੇਸ਼ਰਮ ਅੱਗੋਂ ਪੂਰੀ ਢੀਠਤਾਈ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਇਹਨੇ ਕਿਹੜਾ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਆ? ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਲੀਦਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ। ਕਈ ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਅਫਸਰ-ਲੀਡਰ ਵੀ ਵੇਖੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਰਾ 12 ਮਹੀਨੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸ਼ਕਲ ਐਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕੁਨੈਨ ਖਾਧੀ ਹੋਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੀਸਣੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿੱਚ 5-7 ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਨਾਰਮਲ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਦਿਲ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਵਾਈ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਹੈ।

ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੇੜੇ ਵੱਜਦੇ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਵੀ ਨਾਰਮਲ ਰਹੇ। ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਮਿਲਣੀ ਹੈ। ਜੇ ਰੱਬ ਨੇ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੰਡਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਕਤ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਕਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ। ਸੁੱਖਨਾ ਝੀਲ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਮਾਣੇ ਜਿਹੇ ਬਣ ਕੇ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਨੱਕ 'ਤੇ ਮੱਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਠਣ ਦਿੰਦੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਾ ਮਾਣਮੱਤਾ ਤੇ ਲਾਡਲਾ ਸਪੂਤ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ

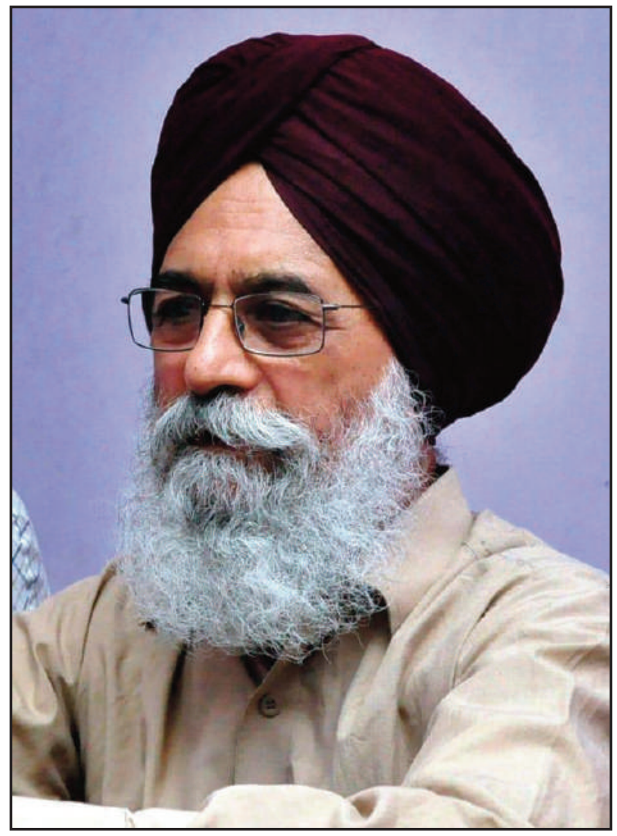

ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਹਵਾਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਾ ਮਾਣਮੱਤਾ ਤੇ ਲਾਡਲਾ ਸਪੂਤ, ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਆਪਣੇ ਮਾਰਮਿਕ ਕਲਾਮ ਰਾਹੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੈ। ਬਲ਼ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹਰਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਬਲ਼ਦਾ ਸਿਵਾ ਕਿਵੇਂ ਰਾਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਉਸ ਦੇ ਅਮਰ ਬੋਲਾਂ ਨੇ ਸਿਵਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰੋ ਕੋਨੇ ਮੱਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਜਿਊਂਦੇ ਨੇ, ਸੁਖ਼ਨਵਰ ਜਿਊਣ ਮਰ ਕੇ ਵੀ/ ਉਹ ਕੇਵਲ ਜਿਸਮ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੋ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਆਹ ਬਣਦੇ।' ਦੂਜੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਫਿਰ ਬੋਲ ਗੂੰਜਦੇ ਹਨ, 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ, ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਰਹਿਣਗੇ...' ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਹਰ ਅੱਖ ਨਮ ਸੀ। ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਅਕੀਦਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਦਿਨ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਥੀ ਫਿਲਮ ਵਾਂਗ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਹੇਠ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਬਿਤਾਏ ਸਨ। ਸਾਂਝੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਅਤੀਤ ਵੱਲ ਪੰਛੀ ਝਾਤ ਮਾਰਾਂ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ-ਦੁਮਾਲੜੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਸੰਗ ਮਾਣਦਿਆਂ ਸਾਡਾ ਵੀ ਕੱਦ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਤਰ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਹਨ? ਇਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਟੇਢੀ ਖੀਰ ਪਕਾਉਣ ਤੇ ਖਾਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਿਆਂ

ਤਾਂ ਪਾਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵੀ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਨਿਰੰਗੀ ਜਿਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਸਿਆਣਾ ਪਰ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਰਲ, ਅਰਧ-ਪੇਂਡੂ, ਮੁਸਕਰਉਂਦਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਬਗੈਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਉਲਟ ਬੋਲਦਾ ਪਰ ਜਾਪੇ ਇਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰੇਸ਼ਮੀ ਬਾਹਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਗਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹ ਐਸਾ ਗਜ਼ਬ ਦਾ ਹੁਨਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵੀ ਆਇਆ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਹਵਾਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਾ ਮਾਣਮੱਤਾ ਤੇ ਲਾਡਲਾ ਸਪੂਤ, ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਆਪਣੇ ਮਾਰਮਿਕ ਕਲਾਮ ਰਾਹੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੈ। ਬਲ਼ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹਰਫ਼ਾਂ

ਹਰਚਰਨ ਬੈਂਸ

ਨੂੰ ਭਲਾ ਬਲ਼ਦਾ ਸਿਵਾ ਕਿਵੇਂ ਰਾਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਉਸ ਦੇ ਅਮਰ ਬੋਲਾਂ ਨੇ ਸਿਵਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰੋ ਕੋਨੇ ਮੱਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਜਿਊਂਦੇ ਨੇ, ਸੁਖ਼ਨਵਰ ਜਿਊਣ ਮਰ ਕੇ ਵੀ/ ਉਹ ਕੇਵਲ ਜਿਸਮ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੋ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਆਹ ਬਣਦੇ।' ਦੂਜੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਫਿਰ ਬੋਲ ਗੂੰਜਦੇ ਹਨ, 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ, ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਰਹਿਣਗੇ।।।।' ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਹਰ ਅੱਖ ਨਮ ਸੀ। ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਅਕੀਦਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਦਿਨ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਥੀ ਫਿਲਮ ਵਾਂਗ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਹੇਠ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਬਿਤਾਏ ਸਨ। ਸਾਂਝੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਅਤੀਤ ਵੱਲ ਪੰਛੀ ਝਾਤ ਮਾਰਾਂ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ-ਦੁਮਾਲੜੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਸੰਗ ਮਾਣਦਿਆਂ ਸਾਡਾ ਵੀ ਕੱਦ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਤਰ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਹਨ? ਇਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਟੇਢੀ ਖੀਰ ਪਕਾਉਣ ਤੇ ਖਾਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਿਆਂ ਤਾਂ ਪਾਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵੀ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਨਿਰੰਗੀ ਜਿਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਧੋਖਾ ਇੱਥੇ ਹੀ ਖਾ ਜਾਈਦਾ-ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਨੰਤ ਰੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਪਹਿਨਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦਾ ਰੰਗ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਅਲੋਚਕ ਐਜ਼ਰਾ ਪਾਊਂਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਚਨਾ ਦੇ ਜਨਮ ਲਈ ਰਚੇਤਾ ਨੂੰ ਗਾਇਬ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਠਿਨਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਪਾਤਰ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਣਾ ਪਰ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਰਲ, ਅਰਧ-ਪੇਂਡੂ, ਮੁਸਕਰਉਂਦਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਬਗੈਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਉਲਟ ਬੋਲਦਾ ਪਰ ਜਾਪੇ ਇਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰੇਸ਼ਮੀ ਬਾਹਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਗਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹ ਐਸਾ ਗਜ਼ਬ ਦਾ ਹੁਨਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵੀ ਆਇਆ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਉਹ ਫ਼ਿਰਕੂ ਸੋਚ ਤੇ ਇਜਾਰੇਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਕਦਮ ਝਟਕਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪਾਤਰ? ਕੱਟੜ? ਲੈ, ਐਵੇਂ ਹੀ?.. ਕੱਟੜਤਾ ਤਾਂ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਹੀ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘੀ। ਕੱਟੜਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੱਟੜਤਾ, ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਭਲਾ? ਅੱਛਾ? ਕੱਟੜਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਕੱਟੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੱਟੜਤਾ ਦਾ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਹਿਸੂਸ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੱਟੜਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹੋਣ, "ਨਾ ਮੇਰੀ ਧੀ। ਨਾ ਮੇਰੀ ਬੱਲੀ। ਇੰਝ ਨ੍ਹੀਂ ਕਰੀਦਾ।" ਪਰ ਆਪਾਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਫੌਲਾਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨਾਲ ਫੌਲਾਦੀ ਅੱਖਰ ਜੁੜਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਯਾਨੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੰਟਰਾਡਿਕਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜੀ ਹਾਂ, ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕੀ ਕਰਾਂ? ਦੱਸੋ। ਮੇਰਾ ਵਾਸਤਾ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਹਵਾ ਦਾ ਹੀ ਨਿਰਾਦਰ ਹੈ।

ਹਵਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲ, ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਉਲਟ ਚੱਲ।" ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮੈ ਰਾਹਵਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਤਾਂ ਵਾਵਾਂ ਸੰਗ ਕਿਉਂ ਚੱਲਾਂ? ਪਰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਵਾਂ, ਕੋਈ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਨੇ ਆਂ। ਰਾਹਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਰੋਕ ਦਿਉ, ਪਰ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਜਿਹੀ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹ ਰੋਕਣਾ ਤਾਂ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ, ਗੂੰਜ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਗੂੰਜ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਪਰ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਗੂੰਜ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਨਾ ਕਿਹੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੋਲ਼ੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਂ-ਸਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਲਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ, ਤੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ/ਬਸ, ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ ਤੂੰ ਸੱਚੀ ਕਿਵੇਂ ਐਂ।" ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਝਗੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਝਗੜਨ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਹੀ ਕਰਦੇ/ਸੰਵਾਦ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਸੰਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕੋ ਦਲੀਲ ਹੈ-ਲਾਊਡਨੈੱਸ। ਕੰਨ ਫਾੜ ਲਾਊਡਨੈੱਸ। ਤੁਸੀਂ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਨਾਲ ਲਾਊਡ ਬੋਲੋਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਏਗਾ? ਉਹ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਏਗਾ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਵੇਵ ਲੈਂਥ 'ਤੇ ਆ ਗਏ। ਲਾਊਡ ਬੋਲੋ, ਸੰਵਾਦ ਨਾ ਕਰ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੰਨ ਗਏ।

ਫਿਰ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਏਗਾ? ਫਿਰ ਸੁਪਨਿਆ ਵਿਚ ਰੋਣਗੀਆਂ ਸਾਰੰਗੀਆਂ ਤੇ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੰਗੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਤਾਂ ਰੋਣਗੇ ਹੀ ਨਾ ਕਿ ਰੋਣ ਕਿਉਂ ਸਾਰੰਗੀਆਂ? ਹੁਣ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੇ ਹੀ ਉਲਟ ਹੋ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਉਲਟ ਹੋ ਲਿਆ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪੇ ਮੰਨ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣੀ ਤਾਂ "ਮੇਰਾ ਜੀਣਾ ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਕਿੰਜ ਸਹਿਣਗੇ।" ਅੱਜ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਸ ਕੰਬਖਤ ਨਾਲ ਤਾਂ ਲੜੇ ਬਗੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਰਦਾ-ਲੜੇ ਬਗੈਰ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਆਪਾਂ ਉਹਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾਲੇ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੜਦੇ? ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਰਛਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਉਲਝਦਾ, ਕਟਾਰਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦਾ-ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਨਾਲ ਵੀ ਝਗੜਦਾ ਨਹੀਂ, ਬਸ ਸੰਵਾਦ ਕਰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ, ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੜਨ? ਹੁਣ ਪਾਤਰ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹਨ! ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਤੰਦ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੀ। ਸ਼ਾਲਾ! ਇਹ ਕਦੇ ਟੁੱਟੇ ਵੀ ਨਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਖ਼ਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਮਾਮਲਾ ਤੂਲ ਫੜਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਲੋਕ ਫਤਵੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਏ ਗਏ ਐਨਐਸਏ (ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ) ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇੱਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੇ ਮਾਤਾ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪਿਤਾ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ , ਚਾਚਾ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਸਮਰਥਨ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਚਲਾਈ ਗਈ ਖਾਲਸਾ ਵਹੀਰ ਸਹੀ ਸੀ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਐਨਐਸਏ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਚੋਣ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL
ENROLLED AGENT
BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS
TAX-INDIVIDUAL FAMILY, BUSINESS, TRUCKING, BOOKKEEPING ACCOUNTS, PAYROLLS & INCORPORATION, INSURANCE LIFE Only-Agent. NOTARY, REAL ESTATE (SVA), EXPECTING REFUND : GET MONEY BACK FAST!
E.A.
Open 7 Days
Weekends/Evenings
(Year Round Service)
Resonalbe Rates
Call for Appointment
IRS e-file
CTEC California Tax Education Council Registered Tax Preparer
CALL: R. PAL. SINGH EA- 510-750-3464
EA 00097224, CRTP A44237 Realtor#148514,
Insurance Life- Only Agent #0G76896
39159 Paseo Padre Pkwy # 103, Fremont, CA 94538
Email:singhrpal@sbeglobal.net Singhtax.com

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਦਬਾਅ

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਬੋਝ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਵਧਣ ਲੱਗਾ। ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਝੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਨੰਬਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਲੀਲ੍ਹਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਨੰਗਲ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਸੰਗਤਪੁਰ 'ਚ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਨੰਬਰ ਘੱਟ ਆਉਣ ਕਰ ਕੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਨੰਬਰ ਘੱਟ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪੱਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਬੀਐੱਸਈ ਸਣੇ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡਾਂ ਨੇ 10ਵੀਂ ਤੇ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

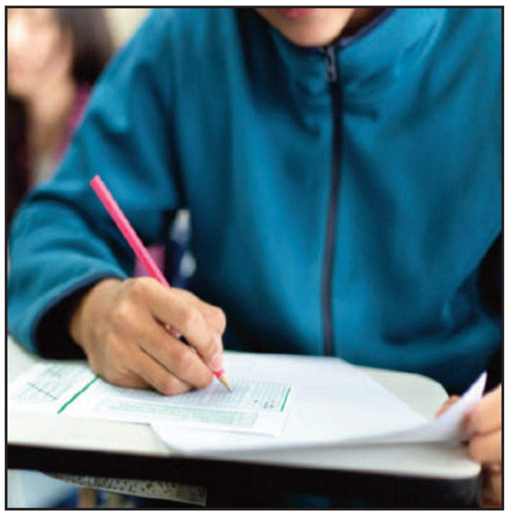

ਪੰਜਾਬ ਸਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗਲਾ-ਵੱਢ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬਣਾਉਣਾ ਲੋਚਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਬਣ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਕਾਰਨ 10ਵੀਂ ਤੇ 12ਵੀਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਲੈਣ ਦਾ ਦਬਾਅ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਿਲੇਗਾ। ਚੰਗੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲੇ ਲਈ ਕੱਟਆਫ ਹੀ 90% ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ 'ਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਕ ਸਟੇਟਸ ਸਿੰਬਲ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਪੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਕੀ ਬੀਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਾਪੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਥੋਪੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਦਿਅਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦਰ 5 ਤੋਂ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇੱਛਿਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਸਮਾਜ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਥੋਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਝੱਲਣ 'ਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ।

ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੋਚਿੰਗ ਹੱਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕੋਟਾ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਹਰ ਸਾਲ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕੱਲਾ ਕੋਟਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੀ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਲਈ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਮੌਕੇ, ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਵਿਵੇਕ ਦੇਵਰਾਏ, ਅਦਿੱਤਿਆ ਸਿਨਹਾ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਸੰਖਿਆ ਕੋਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਜਨਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਇਕ ਅਦੁੱਤੀ ਲਾਹੇ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲਗਪਗ 65 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਬਾਦੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਸਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਾਨਵ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਰਣਨੀਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਬੋਝ ਸਾਬਿਤ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗੀ। ਵਸੋਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ 'ਤੇ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਜਦ 15 ਤੋਂ 64 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਉਮਰ ਵਰਗ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 14 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ 65 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂਸ਼ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮਾਪਦੰਡ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਲਾਭਾਂਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਭਲਾਈ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲਾਹੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਗੇੜ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਬਿਰਧ ਹੁੰਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਸੋਮੇ ਜੋੜਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਲਾਭਾਂਸ਼ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੇੜ ਕਿਉਂਕਿ ਖ਼ੁਦ-ਬ-ਖ਼ੁਦ ਆਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਰਦਾਰ ਨੀਤੀਗਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦ ਹੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਇਕ ਅਰਬ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ (ਆਈਐੱਮਐੱਫ) ਦੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਭ ਦੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਤਮਾਮ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੁਣੌਤੀ ਤਾਂ ਉਦਯੋਗ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੌਸ਼ਲ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਤਰੁੱਟੀ ਦੀ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਿਰਤ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੌਰਾਨ 2030 ਤੱਕ 2.9 ਕਰੋੜ ਦਾ ਅੰਤਰਾਲ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਖ਼ਲਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਭਿੰਨਤਾ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਕਈ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖ਼ਾਸ ਉਮੀਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੌਸ਼ਲ ਦਾ ਸਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਨਾ ਦੇਖਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਉਡੀਕ ਦਾ ਅਰਸਾ ਲੰਬਾ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰੀਅਰ ਸਰਵਿਸ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2024 ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 214 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਸਿਰਫ਼ 53 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਧਿਆ। ਇਹ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਆਲਮੀ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਰਵਾਇਤੀ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਪਲਬਧ ਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਆ ਸਕਿੱਲਜ਼ ਰਿਪੋਰਟ 2023 ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 50.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਧੀ ਹੋਈ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਧੁਨਿਕ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ

ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ ਉੱਤੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਫ਼ੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹਟਾਏ ਗਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ ਹੈ। ਹਾਈਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਜੋਖ਼ਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਜਦ ਉਹ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ 'ਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਟਰੈਫਿਕ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਚੌਕਸ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਸਟੇਟ ਹਾਈਵੇਜ਼ ਤੇ ਹੋਰ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਮ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਹਾਦਸੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਡੇਢ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇ ਕਿ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ 'ਤੇ ਮਿੱਥੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੱਦ ਨਾਲ ਵਾਹਨ ਨਾ ਚੱਲ ਸਕਣ, ਜਾਮ ਲੱਗਣ ਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਵੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਜਾਮ ਲੱਗਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਦ 'ਚ ਤਾਂ ਰਾਜਮਾਰਗ ਬਿਲਕੁਲ ਆਮ ਸੜਕਾਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ ਚੱਲਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਲਟੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਵੀ ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਵਧੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ?

ਬਰਸਾਤ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰੀਬ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ 'ਚ ਜਲ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ। ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਰਾਜਮਾਰਗ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਘਿਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਵਧੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੱਟ ਵੀ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਦੋ ਤੋਂ ਛੇ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਕੱਟ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਨਤਾ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਫਾਲਟ ਦੀਆਂ ਲਗਪਗ ਤੇਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਵਰਕਾਮ ਅੱਗੇ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਹ ਹੋਰ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਤਾਪਮਾਨ ਹੋਰ ਵਧਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਫ਼ਿਲਹਾਲ 20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੇ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੈਂਟਰਲ ਪੂਲ ਤੋਂ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਲੈਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਪਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਸੌ ਯੂਨਿਟ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਬਿਜਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੰਗ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਚੁਣੌਤੀ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਲਗਾਉਣ ਤੇ ਫਿਰ ਲੁਆਈ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਲਗਪਗ 14 ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿਚ ਅਥਾਹ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹ ਮੰਗ 16 ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੋਂ ਟੱਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੱਕ ਸੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵੱਲ ਹੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2023-24 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2764 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਸਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਬਕਾਇਆ 1815 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਡਿਫਾਲਟਿੰਗ ਰਕਮ 4240 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਡਿਫਾਲਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲ 1079 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲ 991 ਕਰੋੜ, ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲ 334 ਕਰੋੜ ਤੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲ 148 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਕੁੱਲ 2,554 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁੱਲ ਡਿਫਾਲਟਿੰਗ ਰਕਮ ਦੀ 92.4 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਾਵਰਕਾਮ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਵਿੱਤੀ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗਰਮੀ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਟ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸਾਨ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪਾਵਰਕਾਮ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਿਉਂ ਰਿਹਾ?

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੌਢ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੂਟਨੀਤੀਵਾਨ ਮਨੀਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਰਪੋਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਈਅਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਮੁਤੱਲਕ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਚੈਨਲ ਨਾਲ 83 ਮਿੰਟ ਲੰਮੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਵੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਰਣਨੀਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿਆਸੀ ਮਸਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਤੇ ਇੰਝ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਅਈਅਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟਪਲਾ ਨਾ ਖਾਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਈਅਰ ਕੌਣ ਆਖੇ।

ਸ੍ਰੀ ਅਈਅਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਗ਼ੈਰ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਲੰਘੀ 11 ਮਈ ਨੂੰ ਉੜੀਸਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੋਕ' ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਭੈਅ ਦਿਖਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਸਮੱਰਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਖਰੀਦਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸ਼ਹਿਯਾਫ਼ਤਾ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੇਧਿਆ। ਦੂਜੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਈਅਰ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਪਵਨ ਖੇੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਈਅਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦਸੰਬਰ 1971 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਥੋਪੀ ਗਈ ਜੰਗ ਨਾਲ ਬਾਖੂਬੀ ਸਿੱਝਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਖੇੜਾ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ 1974 ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਿਆਂ' ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਉਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਮੁਤੱਲਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰੇ। ਸ੍ਰੀ ਅਈਅਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾ ਨਹੀਂ, ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਝ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਉਲਝਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਪਾੜੇ ਜਿਹੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਭਾਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਉਭਾਰੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਂਝ, ਇੱਥੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਤਵੱਕੋ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਣਨੀਤਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ। ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹੋਦਾਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਅਸਾਸਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਤਲਖ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਵਿਵੇਕ ਕਾਟਜੂ

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਅਈਅਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਭ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਲੋਕ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਵੱਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੰਢਣਸਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਭਾਰਤ ਲਈ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਮੌਕੇ, ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ

(ਸਫਾ 8 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਭਾਰਤ ਲਈ ਫਿਨਲੈਂਡ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ ਕੁਝ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚਾਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ-ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਿਨਲੈਂਡ ਵਿਚ ਤਾਉਮਰ ਸਿੱਖਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਰਣਨੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੋੜਦਾ ਰਹੇ।

ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਸੰਗਠਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਵੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਅਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀਮਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਸੰਗਠਿਤ ਸਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਲਈ ਵਿੱਤ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਕਿਰਤ ਮੰਤਰ-ਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਅਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵੱਧ ਮੌਕੇ ਸਿਰਜਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਕਿੱਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵੱਲ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਬਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਪਹਿਲ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜਨਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਪੁੱਜਣ ਤੱਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਪੋਸ਼ਣ ਅਭਿਆਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਣ 2.0 ਵਰਗੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਵੀ ਆਰਥਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਚੰਗੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਭਾਰਤ ਜਨਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਲਾਭ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਧਾਰ, ਅਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਸਰੂਪ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ, ਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੌਸ਼ਲ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਦੁਆਰ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਗੇ।

SINGHWORLD travel
Lycamobile Call the world for less
ria Money Transfer
AIRPORT DROP OFF AND PICKUP AVAILBLE
Money Transfer @ Special Rates
India and Pakistan!!!
Cell Phone Activation & Recharge Services
ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਜਾਣ-ਆਉਣ ਲਈ ਗੱਡੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
SINGH WORLD TRAVEL
PH. 530-443-4865
Email: Info@singhworldtravel.com

1248 Franklin Ave. #A
Yuba City CA, 95991

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਛੱਪੜਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਸਮਾਂ ਤੁਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੋਰ ਨਾਲ ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰੰਗ-ਢੰਗ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਸਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਨੀਵੇਂ ਥਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੀਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੀਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਘਰ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਯਾਨੀ ਪਿੰਡ ਵਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨਾਂ ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਪੀਣ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਬਾਰਿਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਸਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੂਹ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਪੀਣ ਲਈ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਛੱਪੜ ਤੇ ਖੂਹ ਇੱਕੋ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ

ਵਿਚ ਛੱਪੜਾਂ ਅਤੇ ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਕੋਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੂਹਾਂ 'ਤੇ ਰੱਬ ਵਸਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਘਰ-ਘਰ ਨਲਕੇ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਖੂਹਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਵੀ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨਾਂ ਖਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਛੱਪੜਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸਥਾਨ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਲਈ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਬਾਰਿਸ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਛੱਪੜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰੂੜੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੰਦੇ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਛੱਪੜਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੂਹ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੱਪੜਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹਾਉਣ-ਧੋਣ, ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਉਣ ਅਤੇ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਛੱਪੜਾਂ ਦੀ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਰਲ ਕੇ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਲ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਡਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰਨ ਜਾਂ ਕੰਧਾਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਪਾਲੀ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਛੱਪੜਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤਾਲਾਬਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਛੱਪੜਾਂ ਵਿਚ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਸਾਰਾ ਦੁਪਹਿਰਾ ਛੱਪੜਾਂ ਵਿਚ ਕੱਟਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਛੱਪੜਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਇਕੱਠ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੱਪੜਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਦੂਰ ਵਾਲੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਨੀਵੀਂਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਢਾਬ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੂਹ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਪੀਣ ਲਈ ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਮਹਿਰਾ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਖੂਹਾਂ ਤੋਂ ਬੋਕੇ ਰਾਹੀਂ ਬਲਦ ਜਾਂ ਊਠ ਜੋੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਖਿੱਚ ਕੇ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਘਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਖੂਹ ਦੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਪੱਕੇ ਚੁਬੱਚੇ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਘੜਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਲਈ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਦੇ ਘਰ ਸਾਲ ਦੇ ਸੇਪੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਾਣੇ-ਫੱਕੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਵਾਉਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਖੂਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਲਈ ਹੌਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਲੰਘਦੇ-ਟੱਪਦੇ ਰਾਹੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੱਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਹ ਅਤੇ ਛੱਪੜ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਆਮ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਥ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਖੂਹਾਂ ਤੇ ਛੱਪੜਾਂ ਦੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਬੋਹੜਾਂ ਤੇ ਪਿੱਪਲਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰੁੱਖ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਦੁਪਹਿਰਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਹੁਣ

ਵਾਂਗ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਆਮ ਲੋਕ ਬੋਹੜਾਂ, ਪਿੱਪਲਾਂ ਥੱਲੇ ਹੀ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦੁਪਹਿਰੇ ਕੱਟਦੇ ਸਨ।

ਵੱਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੰਜੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖੂਹਾਂ, ਛੱਪੜਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਰੁੱਖਾਂ ਥੱਲੇ ਮੇਲਾ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਲੰਘਦੇ-ਟੱਪਦੇ ਰਾਹੀ ਵੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰੁਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ-ਦੂਜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਸੁੱਖ ਸਨੇਹੇ ਵੀ ਉੱਥੋਂ ਲੰਘਦੇ ਰਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਬੱਚੇ ਸਾਰਾ ਦੁਪਹਿਰਾ ਰੁੱਖਾਂ ਥੱਲੇ ਖੇਡਦੇ ਸਨ। ਤਾਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਢਾਣੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਤਾਸ਼ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਸਨ। ਤੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ, ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ ਪੀਂਘਾਂ ਝੂਟਦੀਆਂ ਅਤੇ ਤੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਅਤੇ ਛੱਪੜ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਬਤ ਵਰਗੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਇਹ ਸੋਮੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਨਵੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖੂਹ ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ ਜਾਂ ਢਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਛੱਪੜਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਅਨੇਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਖੂਹਾਂ ਤੇ ਛੱਪੜਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੋਹੜਾਂ ਤੇ ਪਿੱਪਲਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਦੇ ਝੰਬੇ ਸੁੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੂਹਾਂ ਤੇ ਛੱਪੜਾਂ 'ਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਤੇ ਸ਼ਾਨਾਂਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਰਹੇ ਇਹ ਛੱਪੜ ਤੇ ਖੂਹ ਹੁਣ ਉਦਾਸ ਤੇ ਬੇਰੰਗ ਹੋਏ ਬੀਤੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਵੱਡ-ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਮਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ

(ਸਫਾ 9 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਈਅਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਟੁੱਟਵੀਂ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਜੋਖ਼ਮ ਲਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 2015 ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਦੇ ਉਫ਼ਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਘਾਈ ਸਹਿਯੋਗ ਸੰਘ (ਐਸਸੀਓ) ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਮੌਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨਗੇ। ਉਫਾ ਸਾਂਝੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿਚ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਸ ਜਤਾਇਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਨੇ ਲਚਕਤਾ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਾਕ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਬੈਂਕਾਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਬਹੁ ਧਿਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਵਰਾਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਸਰਤਾਜ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੁਵੱਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਦੁਵੱਲੀ ਵਾਰਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਰੁਕੇ ਸਨ। ਉਂਝ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਰਨੈਲ ਇਸ ਰਾਬਤੇ ਨੂੰ ਵਧਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨਵਰੀ 2016 ਵਿਚ ਪਠਾਨਕੋਟ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਪਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਮਲੇ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਘੜੀ। ਸਤੰਬਰ 2016 ਵਿਚ ਉੜੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਗੋਂ 2018 ਵਿਚ ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਖੜੋਤ ਉਦੋਂ ਆਈ ਜਦੋਂ ਫਰਵਰੀ 2019 ਵਿਚ ਪੁਲਵਾਮਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਦਰਅਸਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਈਅਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਬੇਤੁਕੇਪਣ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਉਹ ਕਦੇ ਕਰਨਗੇ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ

ਰਾਜੀਵ ਖੋਸਲਾ

ਸਾਲ 2023 ਦੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ) ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ 4 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਝਟਕਾ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੇਵਲ ਅਮਰੀਕਾ, ਚੀਨ, ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਇਹ ਨਵੀਨਤਮ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਭਾਵੇਂ 2014-15 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਹੁਲਾਰਾ 2019-20 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਿਆ। ਡੀਮੈਟ ਖਾਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 31 ਮਾਰਚ 2014 ਤਕ 22 ਲੱਖ ਸੀ, 31 ਮਾਰਚ 2019 ਤਕ ਵੱਧ ਕੇ 3.15 ਕਰੋੜ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; 31 ਮਾਰਚ 2024 ਤਕ ਇਹ 15 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਰਤੀ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਨੂੰ ਖੰਭ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਿਊਚਲ ਫੰਡ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਊਚਲ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ (ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਆਮਦਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਪੈਸੇ, ਘਰ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਆਦਿ) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ। ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ; ਕੀ ਇਹ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਨਿਵੇਸ਼ ਜੋਖ਼ਮ ਮੁਕਤ ਹੈ? ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

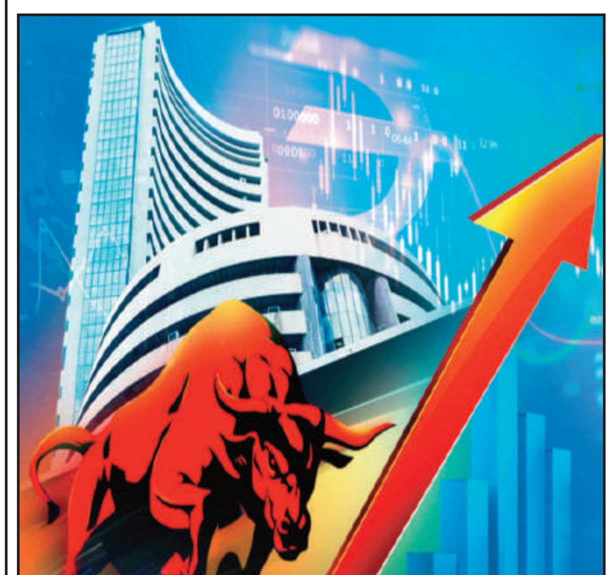

ਡਿਜੀਟਲ, ਵਿਹਾਰਕ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪੱਖੀ।

ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਉਛਾਲ

ਡਿਜੀਟਲ ਕਾਰਕ: ਲਗਭਗ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 2015 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਈ ਸਪੀਡ 4ਜੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਪਰ 5 ਸਤੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੇ 4ਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਨੈੱਟਵਰਕ ਰਿਲਾਇੰਸ ਜੀਓ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਰੋੜਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ ਮੁਹਿੰਮ ਰਾਹੀਂ ਆਨਲਾਈਨ ਬੈਂਕ ਤੇ ਡੀਮੈਟ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ, ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ, ਕੇਵਾਈਸੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਅਧੀਨ ਤਕਨੀਕ ਤੋਂ ਲੈਸ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਖੌਫਜ਼ਦਾ ਜਨਤਾ ਹੱਥ ਜਿਵੇਂ ਅਲਾਦੀਨ ਦਾ ਚਿਰਾਗ਼ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਡਿਜੀਟਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਆਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਉਛਾਲ ਆਇਆ।

ਵਿਹਾਰਕ ਕਾਰਕ: ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਗੋਂ ਛੇਤੀ ਕਮਾਈ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਵਿੱਤੀ ਜੋਖ਼ਮ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਗ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਠੋਸ ਵਿੱਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ, ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ, ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ, ਡਾਕਖਾਨਾ ਬੱਚਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਤੇਜੀ ਕਿਉਂ

(ਸਫਾ 10 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਆਦਿ (ਮਿਆਦ ਲੰਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ) ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਨਲਾਈਨ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ 3-4 ਮਿੰਟ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਅਤੇ ਕੌਫੀ ਦੀ ਚੁਸਕੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸੇ ਕੌਫੀ ਸਟੋਰ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਹਨ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਾਰਕ: ਮਿਊਚਲ ਫੰਡ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਬ੍ਰੋਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਜ਼ੀਰੋਧਾ, ਗ੍ਰੋ, ਅਪਸਟੋਕਸ ਆਦਿ) ਦੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਨੇ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਰਣਨੀਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਜ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਅਤੇ ਮਿਊਚਲ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ, ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ 6-7% ਵਿਆਜ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੇ ਮਿਊਚਲ ਫੰਡਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦੋਹਰੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਮਿਊਚਲ ਫੰਡ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਬ੍ਰੋਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਦਰ ਜੋ 2022 ਅਤੇ 2023 ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਮਿਊਚਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੀ ਸਹੀ ਬਦਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਪਿਛਲੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 6-8% ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਵਧਣ ਵਾਲਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਖੇਤਰ ਨੇ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ; ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ੇਅਰ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੇ ਫਾਇਦੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਲਾਭ ਲੈਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਘਰੇਲੂ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਪੱਖੀ ਕਾਰਕ: ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਛਾਂਟੀ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੀਆ ਬਚਦਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚਤ ਸਕੀਮਾਂ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਏ; ਮਸਲਨ, ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਅਪਰੈਲ 2020 ਤੋਂ 7.1% 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸੇਵਿੰਗਜ਼ ਸਕੀਮ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੇਵਿੰਗਜ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਸੁਕੰਨਿਆ ਸਮ੍ਰਿਧੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੁਝ ਤਿਮਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਹ ਕਦਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਜੋਖ਼ਮ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਜੋਖ਼ਮ ਬੜੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਅਕਸਰ ਪੈਸੇ ਗੁਆ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। 2007-08 ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਮੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਦੌਰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਬਹੁਤ ਸਸਤੀ ਦਰ 'ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਪਰ 2021-22 ਦੇ ਕੋਰੋਨਾ ਅੰਤ ਅਤੇ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਅਪੂਰਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਲੱਦ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਵਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਹਿਸਾਬ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਵਧੀ ਹੋਈ ਵਿਆਜ ਦਰ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਦੇ 2008 ਤੋਂ 2020 ਵਾਲੇ ਪੱਧਰ ਤਕ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਫਿਰ ਵੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ। ਵੱਧ ਵਿਆਜ ਦਰ ਕਾਰਨ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ੇਅਰ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਗੁਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਉਛਾਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ 1995-2001 ਦੇ ਕਾਰਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ 'ਡਾਟ ਕਾਮ ਬਬਲ' ਸੰਕਟ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।

ਵੋਟ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਹੱਕ ਖੁੱਸਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 26 ਜਨਵਰੀ 1950 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਹੱਕ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਲਿੰਗ, ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਰੰਗ, ਇਲਾਕਾਈ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਤੋਂ ਡਾਂਗਾਂ ਖਾਧੀਆਂ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ, ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸੇ ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਵਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਨਾਲ 1920ਵਿਆਂ, 30ਵਿਆਂ ਅਤੇ 40ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੂਬ ਬਹਿਸਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਗਣਤੰਤਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਬਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਗਣਤੰਤਰ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਵਕ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਪੈਣ 'ਤੇ ਗਣਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਗਣਤੰਤਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭ ਨੂੰ ਵੋਟ ਰਾਹੀਂ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਟਨ ਦਬਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਰੁਖ਼ੀ ਕਾਰਨ ਤਾਕਤਵਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਦੇ ਯਤਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸੂਰਤ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਵਾਪਸ ਲੈ ਗਏ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੂਜੀ ਮਿਸਾਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੰਦੌਰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉੱਥੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਯੂਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਏ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੂਰਤ ਮਾਡਲ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇਤੂ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਕਰਵਾਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਮਾਇਤ ਵਾਲਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੇਅਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਰ ਬਾਲਗ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਚੋਣ ਲੜਨਾ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਾਫੀ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਾਸਤੇ 25000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 10000 ਰੁਪਏ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਾਸਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ, ਵੋਟਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਇਕੱਠਾਂ ਆਦਿ ਉਪਰ ਖਰਚੇ ਕਾਫੀ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੀਰੀਆਡਕ ਲੇਬਰ ਫੋਰਸ ਸਰਵੇਖਣ-2022 ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇਸ਼ ਦੇ 82% ਕੰਮਕਾਜੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ 9000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਉਂ ਚੋਣ ਖਰਚੇ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਉਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਧਨਾਢ ਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਹੇਠਲੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਚੇਤਨ, ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਬੁਧੀਮਾਨ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ, ਉਹ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ 'ਚੋਂ ਉਹੀ ਚੋਣ ਲੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ, ਚੋਣ ਖਰਚ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਮਦਦ ਕਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਸਾਧਾਰਨ ਘਰਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਲੋਕ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਕੁਝ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਜਿੱਤਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਹੈ। ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੱਧ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਗੋਆ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਮਲ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੋਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਤੇ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈਡੀ) ਵਲੋਂ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲ ਬਦਲੀ ਵਾਲੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧੋਖਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੰਮ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੀਡੀਆ ਦਿਨ ਰਾਤ ਐਸੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਥੰਮ੍ਹ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਡਰਾ ਲਿਆ ਹੈ; ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਵੀਡਨ ਦੀ ਵੀ-ਡੈਮ (ਵਰਾਇਟੀਜ਼ ਆਫ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ) ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਨੇ 2018 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 2024 ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਕੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਦੇ ਯਤਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਣਤੰਤਰ ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਲ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਖਾਸਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਗਣ-ਤੰਤਰ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾੜੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਾਜ਼ ਆਪਣਾ ਏਕਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਜਮਹੂਰੀ ਏਜੰਡਾ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538
510-773-8810

Quick Lube & Smog

Auto repair, Diagnostics & Smog Check Station

ਚਲਦੀਆਂ (Used) ਕਾਰਾਂ, ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ
ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਗੋਗੀ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

SUKHWINDER BHELLA

510-757-6775 gogibhella@gmail.com

TENNYSON AUTO

Car Sale Service and Repair

SUKHWINDER BHELLA, Manager
tennysonauto1@gmail.com
510-330-7112, 510-757-6775
691 W. Tennyson Rd Hayward, CA 94544

United Pet Hospital

Dr. Mandeep Bhullar DVM

510-363-9980

1641 Industrial
Pkwy W.
Hayward, CA.
94544

unitepets@gmail.com Fax : 510-397-0142

Kash Fabrics

37 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸਤਾ

1.Wedding Lehngas
2.Mens wear-shervani
3.Kurte Pajame
4. Sharara Suits.
5.Patiala. Suits.
6. pression stove jewelery
7. kids wear
8. Turbans (paggan). 80 colors

1. ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਹਿੰਗੇ
2. ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ
3. ਕੁੜਤੇ ਪਜਾਮੇ
4. ਸ਼ਰਾਰਾ ਸੂਟ
5. ਪਟਿਆਲਾ ਸੂਟ
6. ਗਹਿਣੇ
7. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ
80 ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗਾਂ

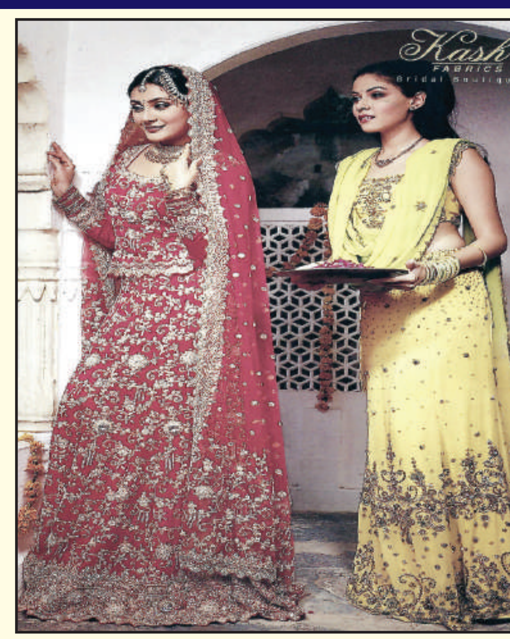

Kashmir Singh Dhugga
Gurjeet kaur Dhugga
kashfabrics@gmail.com

KASH FABRICS
29576 Mission Blvd
Hayward,CA 94544
510-538-1138

PREET FABRICS & APPLIANCE

Under New Management

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ,ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿੰਗੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

Sale is going on

APPLIANCES & PARKER PENS, OSTER BLENDERS

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)
Shavers & Trimmers Cellular Phones
and OSTER BLENDERS

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538
Tel- 510-797-7111

CALIFORNIA IMMIGRATION SERVICES INC.

Your Registered & Bonded 'Immigration-Consultants'

ROSY (Kanwal) KAUR
Immigration Consultant
408-422-8585
510-573-3666
website:- www.caials.com email:- rosy@caials.com

- FAMILY IMMIGRATION
- GEEEN CARD PETITION
- CITIZENSHIP
- BUSINESS / VISITOR VISA
- OCI CARD / INDIAN PASSIORT / INDIA VISA
- STUDENT VISA
- RELIGIOUS VISA
- DIVORCE
- VARIOUS IMMIGRATION SERVICES
- U.K. VISA
- CANADA VISA & P.R.
- INDIAN PASSPORT
- POWER OF ATTORNEY

- ਫੈਮਲੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
- ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਪਟੀਸ਼ਨ
- ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ
- ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵੀਜ਼ਾ / ਵਿਜ਼ਟਰ ਵੀਜ਼ਾ
- ਓ.ਸੀ.ਆਈ. ਕਾਰਡ / ਇੰਡੀਅਨ ਪਾਸਪੋਰਟ / ਇੰਡੀਆ ਵੀਜ਼ਾ
- ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ
- ਰਲੀਜ਼ੀਅਸ ਵੀਜ਼ਾ
- ਤਲਾਕ
- ਕਈ ਹੋਰ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
- ਯੂ. ਕੇ. ਵੀਜ਼ਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੀ. ਆਰ.
- ਇੰਡੀਅਨ ਪਾਸਪੋਰਟ
- ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ

Fremont Office: 4127 Bay Street, Unit 5, Fremont CA, 94538
Tracy Office: 1660 W Linnee Rd. Unit J 25, Tracy CA, 95377

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ,
ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਡੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਜ਼ੀਨ (ਹੇਵਰਡ)
600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Contact: (Paul) 510-978-7170
www.moonindiancuisine.net

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਈ ਇਹ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਹੈ।
ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

E-mail : info@pardestimes.com
Ph 510-938-7771

ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾਈ

ਡਾ. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਸਰਹਿੰਦੀ

ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਲਹੂ-ਭਿੱਜਿਆ ਕਾਂਡ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਉਭਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ 'ਖ਼ੂਨੀ ਦੀਵਾਰ' ਸਾਡੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਮੱਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦੀਵਾਰ ਵਿੱਚ ਚਿਣਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ 'ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾਉਣ' ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੇ ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਨੇੜਲਾ ਤੇ ਅਟੁੱਟ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਹੀ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦਾ ਸੁਹਾਗਾ ਬਣ ਕੇ ਟੱਕਰਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੋਇੰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਨੇ ਖ਼ੂਬ ਕਿਹਾ ਹੈ, ''ਬੰਦਾ ਲੋਹੇ ਦਾ ਸੁਹਾਗਾ ਸੂਬਿਆ, ਤੇਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ਓਇ ਅਲਖ ਮੁਕਾ।'' ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਯਾਰ ਖਾਂ ਜੋਗੀ ਵੀ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:

'ਜੋਗੀ ਜੀ' ਇਸ (ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ) ਕੇ ਬਾਅਦ
ਹੁਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਥੀ।
ਬਸਤੀ ਸਰਹਿੰਦ ਸ਼ਹਿਰ ਕੀ,
ਈਂਟੋ ਕਾ ਢੇਰ ਥੀ।

ਦਰਅਸਲ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਦਿਲ-ਕੰਬਾਊ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਬੇਸ਼ਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਡੋਲ ਰਹੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਾਪ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਧਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਭੜਕ ਉੱਠੀ ਸੀ। ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਨ ਲਈ 3 ਸਤੰਬਰ, 1708 ਨੂੰ ਨਾਂਦੇੜ ਵਿੱਚ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ (ਉਦੋਂ ਮਾਧੋ ਦਾਸ) ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ 'ਬਹਾਦਰ' ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਣ ਤਕ ਉਸ ਨਾਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਟੱਪਦਿਆਂ ਹੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਚੁੰਬਕੀ ਖਿੱਚ ਕਾਰਨ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲਿਤਾੜੇ ਹੋਏ ਹਲ-ਵਾਹਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਡਾ. ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ ਅਨੁਸਾਰ 'ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੈਦਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 8900 ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਅੰਤ 40,000 ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ।' ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਸਮ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਥੋੜ੍ਹੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ 4000 ਘੋੜ-ਸਵਾਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।''

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸਿਦਕ, ਜੋਸ਼, ਹੌਂਸਲਾ ਤੇ ਗਤੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਜਿੱਧਰ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋ ਤੁਰਿਆ ਰਸਤਾ ਬਣਦਾ ਗਿਆ। ਸੋਨੀਪਤ, ਕੈਥਲ, ਸਮਾਣਾ, ਘੁੜਾਮ, ਠਸਕਾ, ਮੁਸਤਫਾਬਾਦ, ਕਪੂਰੀ, ਸਢੌਰਾ ਤੇ ਬਨੂੜ ਨੂੰ ਫ਼ਤਹਿ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਰਹਿੰਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੱਲਾ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਚੀਚੀਆਂ ਲੈਣ ਲੱਗੇ। ਖਰੜ ਤੇ ਬਨੂੜ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਥਾ, ਜੋ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਦਲ ਨਾਲ ਆ ਰਲਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਹੋਰ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਆ ਮੱਲਿਆ ਪਰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਲਈ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਘੜੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਟੱਕਰ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਪਠਾਣ ਜਰਨੈਲ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ, ਲਗਪਗ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਪੈਦਲ, ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਸੈਨਿਕਾਂ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਤੋਪਾਂ ਤੇ ਹਾਥੀ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤੂਫਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਜੇਤੂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਪਾਂ ਬੀੜ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਵਾਂਗ ਹਾਥੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਤੀਜੇ ਪਾਸੇ ਨਵਾਬਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਚੌਥੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਛੋਟੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਬੀੜ ਕੇ ਆਪ ਗਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਹਾਥੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਕੋਲ ਨਾ ਕੋਈ ਤੋਪਖਾਨਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਥੀ ਸਨ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਿੰਘਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਲੰਬੇ ਨੇਜ਼ੇ, ਤੀਰ ਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਸਿਦਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਡੀਂ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

12 ਮਈ 1710 ਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਤੋਂ 12 ਕੋਹ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਜੰਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਪਲੜਾ ਭਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂਦੀ ਵੇਖ ਕੇ, ਨਿਹੱਥਾ ਬੈਠਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਝੱਟ ਆਪਣੀ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, "ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਉੱਠਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਭੁੱਖਾ ਸ਼ੇਰ ਆਪਣੀ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਵੈਰੀ ਦੀ ਸੈਨਾ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਿਆ।'' ਖ਼ੂਨ ਡੋਲ੍ਹਵੀਂ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸੂਬ-ੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਸ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। 14 ਮਈ 1710 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜੇਤੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਸਰਹਿੰਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ। ਸ਼ਾਹੀ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਸਰਹਿੰਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਰਨੈਲ ਭਾਈ ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭਾਈ ਆਲੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਥਾਪਿਆ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਢੌਰਾ ਤੇ ਨਾਹਨ ਮੁਖਲਿਸਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਲੋਹਗੜ੍ਹ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਚੜ੍ਹਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ-ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ (1670-1716) ਨੇ ਸੱਤ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਏ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਗਜ਼ਨਵੀ, ਤੈਮੂਰ ਤੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜੋਤ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਜਗਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਝੱਖੜਾਂ-ਤੂਫਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਅੱਜ ਵੀ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੂਹੀ ਲਾਟ ਬਣ ਕੇ ਮਚ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਕਟ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਲੰਮੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹਿਰਾਸਤ

ਸ੍ਰੀਰਾਮ ਪੰਚੂ

ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਵਿਚ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਅਸੀਂ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਪਰ ਹੁਣ ਨਿਆਂਇਕ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ 50 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਈ ਮਿਲ ਸਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਿਖ਼ਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਬੀਰ ਪੁਰਕਾਇਸਥ ਨੂੰ 225 ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਰਿਹਾਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਬੱਬ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਐਨੀ ਦੇਰ ਕਿਉਂ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਐਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਕਾਇਸਥ ਇਕ ਆਨਲਾਈਨ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਨਿਊਜ਼ਕਲਿਕ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਮਿਆਰੀ ਤੇ ਕਠੋਰ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਤਵੱਕੋ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਕੜੂ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿਵੇਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ, ਕੋਵਿਡ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣ। ਪੁਰਕਾਇਸਥ 'ਤੇ ਇਕ ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਵਚਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਨੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈਰਤਅੰਗੇਜ਼ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਊਜ਼ਕਲਿਕ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੀਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਈ ਝਲਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਚੀਨ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਦਰਾਮਦਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਸਿਆ ਪੁਰਕਾਇਸਥ ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਹੈਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਨਿਊਜ਼ਕਲਿਕ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਖੱਪਾ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਰਕਾਇਸਥ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਇਤਲਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕਿਹੜੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਹਾਲੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਇਸ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੀ ਗੰਧਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੁਕਸ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਤੰਤਰ ਨੂੰ ਪੁਰਕਾਇਸਥ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵਾਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਹਰ ਵਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਹਤ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੀਆਂ? ਕੀ ਜ਼ਿਲਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ੈਅ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਭੂਮਿਕਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਤੱਥ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਨਿਆਂਤੰਤਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮਰਹਲਾ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਬਉਚ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰ ਲੋੜੋਂ ਵੱਧ ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਹੁਤਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੁਝਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਰੋਸਟਰ ਵਿਚ ਬਦਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣ ਦਾ ਅਜੀਬੋ ਗਰੀਬ ਵਰਤਾਰਾ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ। ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗੀਨ ਕਿਸਮ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਨੂੰਨ (ਯੂਏਪੀਏ), 1967 ਅਤੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਨੂੰਨ (ਪੀਐਮਐਲਏ), 2002 ਹਨ। ਪੁਰਕਾਇਸਥ, ਸੁਧਾ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਗੌਤਮ ਨਵਲੱਖਾ, ਮਰਹੂਮ ਫਾਦਰ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ ਤੇ ਭੀਮਾ ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਯੂਏਪੀਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ, ਕੇ। ਕਵਿਤਾ, ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਗਰੋਂ ਹੋਈਆਂ ਸੋਧਾਂ -ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਿੰ-ਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੱਜ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲੱਭੇ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੈ; ਇਹ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਪਰਖੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਾਇਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋਣਾ, ਜਦ ਤੱਕ ਸਮਾਜ ਲਈ ਬਣਿਆ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਹਨ – ਅਹਿ-ਲੀਆ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਵਜ੍ਹਾ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਆਮ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਪੁਲੀਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਇਸ 'ਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ; ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਮੰਨ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤੇ, ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਆਮ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਡਰਾਉਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਕਾਨੂੰਨ (ਮੀਸਾ), 1976 'ਚ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਸੀ ਜੋ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਹਿਰਾਸਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਆਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ 'ਚ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਹੈ -ਉਹ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ -ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼। ਵੀਐਮ ਚੌਧਰੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜਸਟਿਸ ਏਐਮ ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਨਿਆਂਇਕ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਧੱਬਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੇ ਜਨਤਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਬਦਨਾਮ ਫੈਸਲੇ (ਏਡੀਐਮ ਜਬਲਪੁਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਕਾਂਤ ਸ਼ੁਕਲਾ, 1976) 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 4-1 ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਧਨੰਤਰ ਜੱਜ ਐਚਆਰ ਖੰਨਾ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ) ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਨਾਗਰਿਕ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਰਸ 'ਤੇ ਹਨ। ਚੌਧਰੀ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਹੋਰ ਅਜਿਹਾ ਤਰ-ਜੀਹੀ ਕੇਸ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਂਝ, ਜਿਹੜੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਜਸਟਿਸ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ ਤੇ ਉੱਜਲ ਭੂਈਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਈਡੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਕਾਇਸਥ ਦੀ ਲੰਮੀ ਹਿਰਾਸਤ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਏ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਗੌਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ ਹਨ ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਮਗਰੂਰ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੰਗਤ ਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਧ ਚੌਕਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਹਿਰਾਸਤਾਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਹਨ – ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਿੱਦਿਕੀ ਕੱਪਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਰਨਬ ਗੋਸਵਾਮੀ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ) ਨੂੰ ਦੁੱਗਣੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਜ 'ਚ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਸੁਨੇਹਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੁਆਉਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾੜਾ ਰਿਹਾ ਭਾਵ ਤਿੰਨ ਫ਼ੀਸਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਲੋਂ ਗ਼ੈਰਵਾਜਿਬ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕਦੋਂ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਬਕ ਕਦੋਂ ਸਿਖਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੋਈ? ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਾਕਈ ਲੰਮੇ ਹਨ?

ਜੇਠ/ਹਾੜ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਲੋਅ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਚੀਂ ਚੀਂ, ਕੋਇਲ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਕੂਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹਲਕੇ ਨੀਲੇ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਫੈਲਦੀ ਲਾਲੀ, ਚਿਤਕਬਰੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਜੇਠ ਮਹੀਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੱਲਦੀ ਹੋਈ ਗਰਮ ਲੂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਪ ਕੇ ਗਰਮ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗਰਮਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਲੂੰਆਂ ਨੇ ਤਪਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਅਮਰ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਵੱਧ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ। ਜੇਠ ਮਹੀਨਾ ਆਪਣੇ ਗਰਮ ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਵਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ 'ਚ ਜ਼ਿਕਰ

ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ-

ਜੇਠ ਜੇਹੀ ਜੋਹੇ ਅਗਨ ਹੈ
ਜਬ ਕੇ ਬਿਛੜੇ ਮੀਤ।
ਸੁਣ ਸੁਣ ਘੁਣ ਘੁਣ ਝੁਰ ਮਰੂੰ
ਜੋ ਤੁਮਰੀ ਯੇਹ ਪਰੀਤ।
ਲੂਆਂ ਧੁੱਪਾਂ ਪੌਂਦੀਆਂ ਜੇਠ, ਮਜਲਿਸ ਬਹਿੰਦੀ ਬਾਗ਼ਾਂ ਹੇਠ,
ਤੱਤੀ ਠੰਢੀ ਵੱਗੇ ਪੇਠ,
ਦਫ਼ਤਰ ਕੱਢ ਪੁਰਾਣੇ ਸੇਠ,
ਮੁਹਰਾ ਖਾਣੀਆਂ।
(ਬਾਰਾਂਮਾਹ-ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ)

ਜੇਠ ਮੀਂਹ ਤੇ
ਸਿਆਲ ਨੂੰ ਵਾਉ ਮੰਦੀ,
ਕਟਕ ਮਾਘ ਵਿਚ
ਮਨ੍ਹਾਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਨੀ ।
ਰੋਵਣ ਵਿਆਹ ਵਿਚ,
ਗਾਵਣਾ ਵਿਚ ਸਿਆਪੇ,
ਸਤਰ ਮਜਲਸਾਂ
ਕਰਨ ਸੁਖੇਰੀਆਂ ਨੀ ।
(ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ)

ਜੇਠ ਜਿਗਰ ਦੀ ਰੱਤ ਵਗਾ ਕੇ, ਲਿਖ ਲਿਖ ਨਾਮੇਂ ਘੱਲੇ ਜੀ।
ਕੀਕਰ ਪਹੁੰਚਾ ਕਦਮਾਂ ਅੰਦਰ,
ਜ਼ਰ ਨਾ ਮੇਰੇ ਪੱਲੇ ਜੀ।
ਖੰਭ ਮਿਲਣ ਜੇ ਕਿਧਰੋਂ ਮੈਨੂੰ, ਆਵਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੱਲੇ ਜੀ।
ਤੇਰੇ ਬਾਝੋਂ 'ਸ਼ਰਫ਼' ਬੰਦੀ ਨੂੰ,
ਕੋਈ ਪਾਸਾ ਨਾ ਝੱਲੇ ਜੀ।
(ਬਾਰਾਂ ਮਾਹ-ਬਾਬੂ ਫ਼ੀਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ਼)

ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਜੇਠ, ਵੇ ਕੰਤਾ !
ਤਪੀਆਂ ਭੋਆਂ ਤੇ ਵਾਵਾਂ,
ਅੰਦਰ ਧੁਖਦਾ ਵਿਛੋੜੇ
ਸੇਜੇ ਲੁਛ ਲੁਛ ਰਹੀਆਂ।
(ਕੰਤ ਮਹੇਲੀ-ਬਾਰਾਂਮਾਹ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ)

ਜੇਠ ਨਾ ਜਾਈਂ ਚੰਨਾ,
ਲੂਆਂ ਲੂੰਹਦੀਆਂ
ਹਾੜ ਨਾ ਜਾਈਂ ਚੰਨਾਂ,
ਧੁੱਪਾਂ ਡਾਢੀਆਂ

ਜੇਠ ਘੋੜਾ ਹੇਠ,
ਧੁੱਪਾਂ ਪੈਣ ਬਲਾਈਂ ।
ਵੇ ਲਾਲ ਦਮਾਂ ਦਿਆ ਲੋਭੀਆ!
ਪਰਦੇਸ ਨ ਜਾਈਂ।
ਮੈਂ ਕੱਤਾਂਗੀ ਨਿਕੜਾ
ਤੂੰ ਬੈਠਾ ਖਾਈਂ ।

ਨਾਰਾਂ ਦੀ ਖੱਟੀ ਨੀ ਗੋਰੀਏ,
ਕੁਝ ਬਰਕਤ ਨਾਹੀਂ।
ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਖੱਟੀ ਨੀ ਗੋਰੀਏ,
ਚੂੜੇ ਛਣਕਣ ਬਾਹੀਂ।

ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕੁਦਰਤ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲਾਲਚੀ ਮਨੁੱਖ ਅਜੇ ਤਕ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੁਦਰਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਠ ਲੂੰਆਂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਗਰਮ ਲੂੰਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਪੈਂਦੀ ਕਹਿਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੌਰਾਨ ਖੂਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਧਰਤੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਪਦੀ ਹੋਈ ਭੱਠੀ ਵਰਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਰੂਹ ਤਕ ਪਾਣੀ ਮੰਗਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚੰਦਰਮਾ ਹੁੰਦਾ 'ਜੇਠ' ਨਛੱਤਰ 'ਚ

ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੁੰਨਿਆ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚੰਦਰਮਾ 'ਜੇਠ' ਨਛੱਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਜੇਠ ਮਹੀਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਦੇਸੀ ਸਾਲ 'ਚ ਜੇਠ ਮਹੀਨਾ ਚੇਤ ਅਤੇ ਵੈਸਾਖ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਪੂਰੇ 31 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੇਤ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜੀ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਹਰ ਬਨਸਪਤੀ ਉੱਪਰ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪਾਂ ਅਤੇ ਚਲਦੀਆਂ ਗਰਮ ਲੂੰਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰੀ ਭਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਵੀ ਕੁਮਲਾਅ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਗਲੀ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਤਿਆਰੀ

ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਉਣ ਤਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਣਕ ਦੀ ਕਟਾਈ ਕਰ ਕੇ ਦਾਣੇ ਸਾਂਭ ਲਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵੇਚ ਕੇ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਖੇਤ ਅਗਲੀ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖ਼ਾਲੀਪਣ ਨਜ਼ਰ ਆਂਉਂਦਾ ਹੈ। ਚੱਲਦੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਲੂੰਆਂ ਕਾਰਨ ਮਾਹੌਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁੰਨਾ-ਸੁੰਨਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ

ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਦਿਕ ਅਰਥ ਵੀ ਹਨ । ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਜੇਠ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸ਼ਬਦਿਕ ਅਰਥ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਵੱਡਾ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜੇਠਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੂੰਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਜੇਠ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੂੰਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਹੁਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜੇਠ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਘੁੰਡ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਘਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇਠ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਜੇਠ ਕੋਲ ਹੀ ਪੈਸੇ- ਧੇਲੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚਾਬੀ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੇਠ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅੱਗੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਕੁਸਕਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਸੁੱਤੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਘਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਨੂੰ ਜੇਠ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਠੇਰਿਆਂ ਭਾਵ ਵੱਡ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਅਤੇ ਗਰਮ ਲੂੰਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਚੁੰਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਕਸਰ ਮਨਚਲੇ ਮਸ਼ਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਜੇਠ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਹਰ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਘੁੰਡ ਕਢਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰੁੱਖ ਵਜਾਉਂਦੇ ਨੇ ਸੀਟੀਆਂ

ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਭਰ ਤਿੱਖੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਫਰਾਂਹ ਦੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੁੱਖ ਸੀਟੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਜਗਰ ਫੁੰਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਗਰਮ ਲੂੰਆਂ ਮਨੁੱਖ, ਪਸ਼ੂ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਜਨੌਰਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ਝੁਲਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਆਮ ਲੋਕ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਸਿਵਿਆਂ, ਕਬਰਾਂ, ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ, ਸਮਾਧਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੂਤ -ਪ੍ਰੇਤ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਤਪਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਸੈਂਟ ਜਾਂ ਇਤਰ ਫੁਲੇਲ ਲਗਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਚੁੰਬੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸਿਖ਼ਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਹੀਆਂ-ਕੱਲਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਘੜੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਸਿਹਤ ਲਈ ਗੁਣਕਾਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਘੜੇ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਛੇੜਛਾੜ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਗਰਮੀ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਕੁਝ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀ ਜੇਠ ਦੀ ਸਿਖ਼ਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਣ।

ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਮੰਡਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੱਛਰਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ

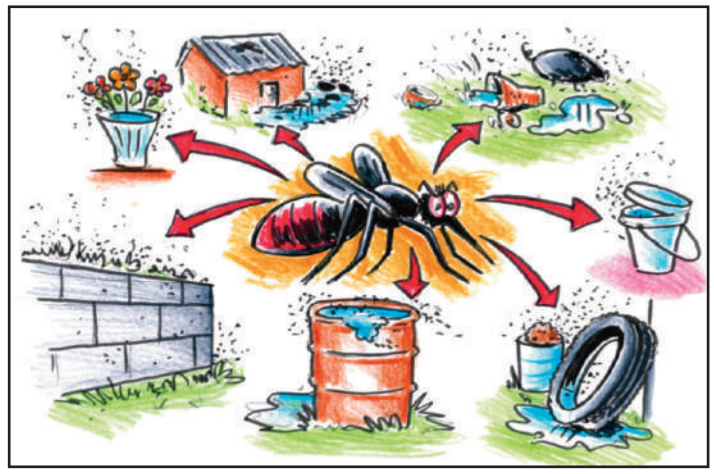

ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੱਛਰਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਅਕਸਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਮੱਛਰਾਂ ਦਾ ਆਤੰਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਸਮ 'ਚ ਮੱਛਰਾਂ ਦੇ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਡੇਂਗੂ, ਚਿਕਨਗੁਨੀਆ ਤੇ ਮਲੇਰੀਆ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਜਾਨਲੇਵਾ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵੱਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮੱਛਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਗ਼ੌਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਓ, ਮੱਛਰ ਕਦੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਰਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੱਛਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਕਸਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਮਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਛਰ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕਿਉਂ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗੇ ਕਿ ਮੱਛਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕਿਉਂ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਉੱਡਦੇ ਹਨ ਮਾਦਾ ਮੱਛਰ

ਸਿਰਫ਼ ਮੱਛਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਹੋਰ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਵੀ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਘੁੰਮਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮੱਛਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਉੱਡਦੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਉੱਡਣ ਵਾਲਾ ਮੱਛਰ ਫੀਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮੰਡਰਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਬਨ ਡਾਈ ਆਕਸਾਈਡ ਹੈ ਪਸੰਦ

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਉੱਡਣ ਵਾਲੇ ਮੱਛਰ ਮਾਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੱਛਰ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈ ਆਕਸਾਈਡ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਛੱਡਦੇ ਹੋ, ਮਾਦਾ ਮੱਛਰ ਇਸ ਦੀ ਗੰਧ ਨਾਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਪਸੀਨਾ ਵੀ ਹੈ ਕਾਰਨ

ਮੱਛਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਪਸੀਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੱਛਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਬਦਬੂ ਪਸੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਪਸੀਨੇ 'ਚ ਭਿੱਜੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੱਛਰਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮੰਡਰਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜੈਲ ਦੀ ਗੰਧ ਵੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਆਕਰਸ਼ਿਤ

ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੇਅਰ ਜੈਲ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਕਾਫੀ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੱਛਰ ਇਸ ਹੇਅਰ ਜੈਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਤ ਦੀ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਲਾਂਘੇ ਰਾਹੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟੀ

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ 9 ਨਵੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਬਟਵਾਰੇ ਦੇ 72 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਖੋਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਾਂਘੇ ਰਾਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਿਨਾਂ ਵੀਜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹੁਣ ਅੱਤ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਲੈਂਡ ਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਗਰੀਬ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਅਰਬ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਜੂਬੇ ਵਰਗੇ ਟਰਮੀਨਲ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਚਿਲਰ ਪਲਾਂਟ ਪਸੰਜਰ ਟਰਮੀਨਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕੂਲ ਕੂਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦੱਸਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ 238 ,ਸੋਮਵਾਰ 388, ਐਤਵਾਰ 395, ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ 434, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 294, ਵੀਰਵਾਰ 263 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਰੋਜਾਨਾ 450 ਤੋਂ ਲੈਕੇ 490 ਤੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਪਸੰਜਰ ਟਰਮੀਨਲ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਚਿਲਰ ਪਲਾਂਟ ਵਿੱਚ 32 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਧੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਏਸੀ, ਏਅਰ ਕੂਲਿੰਗ ਵਾਲੇ 32 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਪੱਖੇ, ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਪੀਣ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧ ਆਰਓ ਸਿਸਟਮ ਵਾਲੇ 14 ਵਾਟਰ ਕੂਲਰਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਾਪਾਨ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਅਸਰ

ਰਾਜੀਵ ਖੋਸਲਾ

ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਮੁਲਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਡੁੱਬਾ ਲਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ 26 ਤੋਂ 28 ਦੌਰਾਨ ਜਾਪਾਨੀ ਮੁਦਰਾ ਯੈਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਯੈਨ, ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ 34 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆ ਡਿੱਗਾ। ਇੱਕ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯੈਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 156-158 ਯੈਨ ਰਹੀ ਅਤੇ 29 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 160 ਯੈਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਮੁਦਰਾ ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯੈਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 171 ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਰੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਲ 2023 ਦੌਰਾਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਯੈਨ ਦੇ ਚਲਦੇ ਜਾਪਾਨ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਗੁਆ ਕੇ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਾਲ 2010 ਦੌਰਾਨ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਜਾਪਾਨ ਜੋ ਕਿ 1960ਵਿਆਂ ਅਤੇ 1970ਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਰਥਚਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ ਸੀ; ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਮ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਆਰਥਿਕ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਭਾਰਤ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।

1960 ਦੀ ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ

ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ 7 ਦਸੰਬਰ 1941 ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਨੇ ਓਆਹੂ ਟਾਪੂ ਵਿਖੇ ਪਰਲ ਹਾਰਬਰ ਜਿੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੰਗੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲਾ ਕਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ 8 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 6 ਅਤੇ 8 ਅਗਸਤ 1945 ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਉੱਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਉਭਰਦਿਆਂ 1950 ਅਤੇ 60 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਤਬਾਹ ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਨਵਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਢਾਂਚਾ ਨਵੀਨਤਮ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਾਰਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਾਪਾਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਮਿਤ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧੇਰੇ ਬਿਹਤਰ ਅਤੇ ਸਸਤਾ ਮਿਲਣ ਲੱਗਾ। ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮਿਤਸੁਬੀਸ਼ੀ, ਹੌਂਡਾ, ਨਿਕੋਨ, ਸੋਨੀ ਆਦਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਾਰਾਂ, ਕੈਮਰਿਆਂ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕਸ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਬ੍ਰਾਂਡ ਬਣ ਗਏ।

6 ਅਕਤੂਬਰ 1973 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਰਬ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ (ਯੋਮ ਕਿਪੁਰ) ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਸੀਰੀਆ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯੋਮ ਕਿਪੁਰ ਦੇ ਦਿਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਪਰ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਜਿੱਤ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਹੋਈ। ਦਰਅਸਲ ਸਾਲ 1972 ਤੱਕ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕੁੱਲ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਦਾ 83% ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। 17 ਅਕਤੂਬਰ 1973 ਨੂੰ ਅਰਬ ਦੇ ਤੇਲ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਮਾਰ ਸੀ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਬਰਾਮਦ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 1973 ਤੋਂ ਮਾਰਚ 1974 ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਦੌਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪ ਨੂੰ ਝੱਲਣੇ ਪਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਆਟੋਮੋਬੀਲ ਉਦਯੋਗ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਸ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਬਾਲਣ ਕੁਸ਼ਲ ਵਾਹਨਾਂ ਵੱਲ ਰੁੱਖ ਕੀਤਾ; ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੇ ਇਸ ਖੇਡ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮੰਦੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਮੱਚ ਗਿਆ। ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਵਧਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਮੁਦਰਾ (ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਪਾਨੀ ਯੈਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ) ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਯੈਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਪਾਨੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਪਾਨੀ ਅਰਥਚਾਰਾ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪਤਨ

ਸਾਲ 1981 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨੀ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੀਗਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਾਪਾਨੀ ਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਰਾਮਦ ਸੀਮਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1983 ਵਿੱਚ ਜਪਾਨੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ 45% ਦਰਾਮਦ ਸ਼ੁਲਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦਰਾਮਦ ਸ਼ੁਲਕ ਕਾਰਨ ਵਧੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਖਾਤਿਰ, ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਸਸਤੀਆਂ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਸਲ ਮੀਲ ਦਾ ਪੱਥਰ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਲ 1985 ਵਿੱਚ 'ਪਲਾਜ਼ਾ ਅਕਾਰਡ' ਜਾਂ ਪਲਾਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਇਆ। 1980ਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦਾਂ ਘਟ ਗਈਆਂ; ਦਰਾਮਦਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 1985 ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਪਲਾਜ਼ਾ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ, ਅਮਰੀਕਾ, ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 2 ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਵਿੱਚ 50% ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ 50% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਯੈਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਰਨਾ- ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 1989 ਤਕ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਖੂਬ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਪਾਨੀ ਸਟਾਕ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਨਿਕੇਈ 39000 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜੋ 1985 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 3 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1989 ਵਿੱਚ ਟੋਕੀਓ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਮੈਨਹਟਨ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਨਾਲੋਂ 3.5 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਸਨ। ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਅਤੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਧੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਈ। ਵਿਆਜ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਘੱਟ ਨਿਵੇਸ਼, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਮੰਗ ਦੇ ਦੁਸ਼ਟ ਚੱਕਰ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜਕੜ ਲਿਆ। ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਪਾਨੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਪਾਨੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਘਟਣ ਲੱਗੀ। 1990ਵਿਆਂ ਵਾਲਾ ਲਗਭਗ ਪੂਰਾ ਦਹਾਕਾ ਜਾਪਾਨ ਲਈ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ। ਸਾਲ 1991 ਦੌਰਾਨ ਭਾਵੇਂ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਘਟਾ ਕੇ ਅਰਥਚਾਰਾ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਜਾਪਾਨ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਗਹਿਰੀ ਮੰਦੀ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਫਸ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

1990ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਕਾਂ- ਖਪਤ, ਨਿਵੇਸ਼, ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਪਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਕਰਜ਼ੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਬੱਸ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਲਦਾ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਪਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ 2010ਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਾਲੂ ਰੱਖ ਸਕਣ। ਜਾਪਾਨੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਾਅ- ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ, ਪੈਕੇਜ, ਵੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰ, ਆਦਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਸਫਲ ਹੀ ਰਹੀਆਂ। ਨਵੀਨਤਮ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਲਈ ਹਰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਾਪਾਨੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਸਸਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਯੈਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਾਪਾਨ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਜ ਦਰ ਘੱਟ ਰੱਖ ਕੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਰ ਵਧਾ ਕੇ ਯੈਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ?

ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਸਸਤੀਆਂ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਏਜੰਸੀ ਤਹਿਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ। 2010 ਅਤੇ 2020 ਦਰਮਿਆਨ ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 3.1 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਯੈਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਵਰੇਜ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ, ਸੜਕਾਂ, ਪੁਲ, ਮੈਟਰੋ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ, ਡੈਡੀਕੇਟਡ ਫ੍ਰੇਟ ਕਾਰੀਡੋਰ, ਮੁੰਬਈ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਰੇਲਵੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ; ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ (ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਸਮੇਤ) ਨੇ ਵੀ ਜਾਪਾਨ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਲਏ ਹਨ। ਯੈਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਚ ਕੀਤਾ ਵਾਧਾ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਜਾਪਾਨੀ ਅਰਥਚਾਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵੀ ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਯੈਨ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਹੁਤੀ ਚੁੱਪ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕੜਵਾਹਟ

ਅਕਸਰ ਹਾਸੇ-ਹਾਸੇ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜਕਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੜਕੀ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਨੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਤੀ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਰੁਝੇਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਛਲਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਚੁੰਬਕੀ ਖਿੱਚ, ਰੁਮਾਂਸ ਅਤੇ ਅਮੋੜ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਕਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਲੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਜਾਦੂ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ, ਤੰਗੀਆਂ ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਬੋਲਚਾਲ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਮਨ-ਮੁਟਾਵ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਸੀ ਬੋਲਚਾਲ ਬੰਦ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੱਖ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਘੁਟਣ ਜਿਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਹੁਣ ਤਕ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਪਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ, ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਢੰਗ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈਸੀਅਤ ਅਤੇ ਰੁਤਬਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕਾ ਭਾਂਡਾ ਬਿਨਾਂ ਤੋੜਿਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਢਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਹੀ ਹਾਲ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਆਪ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਲੇਸ਼ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਭਲਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਰਮਾਹਟ ਭਰੇ ਅਟੁੱਟ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਰੜਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਸਪਰ ਦੂਰੀਆਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲੱਭਣ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੁਝ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਪਤੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਪੁੱਛ ਲਵੇ, "ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਓ"..? ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 'ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਜੀ..ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ..ਪਰ ਜੇਕਰ ਅੱਗੋਂ ਜੁਆਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ.. ..'। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਪਤਨੀ ਸਬਜ਼ੀ ਕੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪਤੀ ਪੁੱਛ ਲਵੇ: "ਕੀ ਬਣ ਰਿਹੈ..!" ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਜੁਆਬ ਮਿਲੇਗਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ..!" ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬੰਦ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ ਤਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ, ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਰੋਸੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੁੰਦਰ ਮੌਕੇ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਤਾਂ ਰੁਮਾਂਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਖੇਡ ਕੁੱਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਭ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਲੰਡਨ ਦਾ ਹਾਈਡ ਪਾਰਕ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਅਠਵੰਜਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਦੇ ਹਾਈਡ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਚੈਸਲੇ ਹਰਟਸ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਰੇਲ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਰੋਜਾਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰੈਫਲਰਗਾਰ

ਬੀ. ਐੱਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ

ਚੌਂਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਟਰੈਫਲਰਗਾਰ ਚੌਂਕ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲਦਾ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਈਡ ਪਾਰਕ ਆ ਗਿਆ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਦੋ ਵਜੇ ਸਨ। ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬੱਦਲਵਾਈ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੈਂ ਪਾਰਕ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹਰੇ ਕਚੂਰ ਘਾਹ ਅਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਕਬੂਤਰ ਤੇ ਕਾਟੋਆਂ ਦੌੜੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਜਾਂ ਕਾਗਜ ਵੀ ਸੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। 350 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਛੂੰਹਦੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦਰੱਖਤਾਂ ਵਾਲਾ ਇਹ ਹਾਈਡ ਪਾਰਕ ਲੰਦਨ ਦੇ ਰੌਆਇਲ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕਨੇਡਾ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਹਜ਼ਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਦੇ ਪਾਰਕ ਆਮ ਹੀ ਹਨ। ਕਦੀ ਇਹ ਥਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰਗਾਹ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। 1637 ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈਡ ਪਾਰਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਨਸਿੰਗਟਨ ਗਾਰਡਨਜ਼ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ 28 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਲੰਬੀ ਸਰਪਨਟਾਈਨ ਝੀਲ ਵੰਡਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਝੀਲ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ 275 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਕੇਨਸਿੰਗਟਨ ਗਾਰਡਨਜ਼ ਹੈ। ਝੀਲ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਹਨ। 1730 ਵਿੱਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਰਜ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਕੈਰੋਲੀਨ ਜੋ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਕਦਰਦਾਂਨ ਸੀ, ਨੇ ਹਾਈਡ ਪਾਰਕ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸੁਖਨਾ ਝੀਲ ਵਾਂਗ ਇਹ ਨਕਲੀ ਝੀਲ ਬਣਵਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਥੇਮਜ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਝੀਲ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਚਾਰ ਫੁਹਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਕੋਲ ਹੀ ਇਕ ਦਰਜਨ ਮੁਰਗਾ-ਬੀਆਂ ਤੈਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗੋਰੇ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਈ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਕੋਈ ਜੋੜਾ ਰੁਕ ਕੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਗੋਰੇ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਕੱਝ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਮੁੱਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਹੰਢਾਉਣ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਮੱਧਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ

ਭਾਵਨਾ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਰੋੜਪਤੀ ਵੀ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਤੇ ਗੱਪ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਗੋਰੇ ਕੋਈ ਦੇਵਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਹ ਦੌਰ ਉਹ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚਦੇ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗ ਆਈ। ਟੂਟੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਟਹਿਲਦਾ ਤੁਰਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਟੂਟੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਟੂਟੀ ਤੋਂ ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ। ਇਹ ਟੂਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਫੁਹਾਰੇ ਵਾਂਗ ਪਾਣੀ ਦੀ ਧਾਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਓਕ ਜਾਂ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਤਿੰਨ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਇਸ ਪਾਰਕ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ ਸਮ-ਾਰੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਫਰਵਰੀ 2003 ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਰਾਕ ਜੰਗ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਜਾਹਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। 'ਸਪੀਕਰ ਕਾਰਨਰ'ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੜੀ ਵਾਰ ਧੂੰਆਂਧਾਰ ਭਾਸ਼ਣ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਰਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜਾ ਕਿਲਿਆਂ ਵਾਲੀ ਭਵਨ ਕਲਾ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਕ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ। ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ।

ਕੱਲ੍ਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਲੇਖਕ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਢਾਣੀ 'ਚ ਘਰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਰਸਮੀ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੰਗਾਊ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੋ ਤੇ ਖੁਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਂ ਪਚਾਸੀਆਂ ਦਾ (ਰੁਪਏ ਬਦਲੇ ਪੌਂਡ) ਇੱਕ ਲੈ ਕੇ ਖਰਚਣੇ ਔਖੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣੀ ਵੀ ਔਖੀ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਸੰਕੋਚਵਾਂ ਤੇ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਸੁਭਾਅ ਕਾਲਜ ਸਮੇਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਮੱਤ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਾ ਪਾਉ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੇ ਬੋਝ ਨਾ ਬਣੋ, ਪਿਆਰ ਕਬਜਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨੇ ਉਹ ਸਬਜੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਤੁਸੀਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਵਾਦ ਲੈ ਕੇ ਖਾਉ ਅਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਮਨਪਸੰਦ ਸਬਜੀ ਹੈ, ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਲਖ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਡਿਆਨਾ ਵਰਗੀ ਲੇਡੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਮਿੱਤਰ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਵੀ ਡੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਕਿਵੇਂ ਕਹੇਗਾ? ਬੈਂਗਣ ਅਤੇ ਤੋਰੀ ਦੀ ਨਿਕੰਮੀਂ ਸਬਜੀ ਨੂੰ ਚਿਕਨ ਕਰੀ ਵਰਗੀ ਕਿਵੇਂ ਕਹਾਂਗੇ? ਪਰ ਮੈਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਗਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਦੇ ਜਾਣੋ ਇਹ 5 ਫਾਇਦੇ

ਤਵੇ ਦੀ ਗਰਮ ਰੋਟੀ ਖਾਣਾ ਹਰ ਕੋਈ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਚੀ ਹੋਈ ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਲੇਖ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠ ਕੇ ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਸਿਹਤ ਲਾਭ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ।

ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਬੂਸਟਰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਸ ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਕੜਾਹੀ ਵਿਚ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਚੀ ਹੋਈ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਂਗ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਖੰਡ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਲਗਾ ਕੇ ਖਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਪ੍ਰੀਬਾਇਓਟਿਕਸ ਵੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪਾਚਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ

ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਨਾਲ ਪਾਚਨ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਕਬਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਉਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਪੇਟ ਫੁੱਲਣਾ ਅਤੇ ਐਸੀਡਿਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ

ਵਧਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤਾਜ਼ੀ ਬਰੈੱਡ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕੈਲੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰ ਘਟ-ਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ

ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਨਾਲ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ

ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾ ਕਰੋ।

ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ

ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਵੀ ਵਰਕਆਊਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕਣਕ ਤੋਂ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਾਲ ਡਾਈਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਫਾਇਦੇ ਵੀ ਦੁੱਗਣੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ

ਪੂਰਬੀ ਅਜ਼ਰਬਾਇਜਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡੈਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਰਹੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ ਦੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਣੇ ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਵਾਨ ਤੋਂ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਈਰਾਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਿਖ਼ਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਰਈਸੀ ਦੇਸ ਦੇ ਨੰਬਰ ਦੋ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਵੀ ਸਨ।

ਸ਼ੀਆ ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਅਯਾਤੁੱਲ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ ਨੇ ਜੂਨ 2021 ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰੇਲੂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਨ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਝੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਈਰਾਨ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਰਈਸੀ, ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿਜਾਬ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਰੋਧ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ 'ਤੇ ਹਮਾਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਫੌਜੀ ਜਵਾਬ ਨੇ ਈਰਾਨ ਲਈ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਈਰਾਨ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਰਵੱਈਆ ਆਪਣਾ ਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਸ ਹੁਣ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਜੀਵਨ

ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ ਦਾ ਜਨਮ 1960 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਈਰਾਨ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਮਸ਼ਹਦ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਰਈਸੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਲਵੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਰਈਸੀ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਸ਼ੀਆ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁਹੰਮਦ ਰੇਜ਼ਾ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਰਈਸੀ ਆਇਤੁੱਲ੍ਹਾ ਅਲੀ ਖਾਮੇਨਈ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਹਨ

ਸਿਰਫ਼ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਰਾਨ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਕਾਰਜ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰੌਸੀਕਿਊਟਰ ਜਨਰਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਈਸੀ 1989 ਅਤੇ 1994 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਹਿਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰੌਸੀਕਿਊਟਰ ਜਨਰਲ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ 2004 ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਹਾਕੇ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਉਪ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਉਹ ਈਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰੌਸੀਕਿਊਟਰ ਜਨਰਲ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਈਰਾਨੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਰਈਸੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਅਤਿ-ਕੱਟੜਪੰਥੀ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਈਰਾਨ ਦੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਆਯਤੁੱਲ੍ਹਾ ਅਲੀ ਖਾਮੇਨਈ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜੂਨ 2021 ਵਿੱਚ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਹਸਨ ਰੂਹਾਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਰੀਪਬਲਿਕ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ, ਰਈਸੀ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬਦਲ ਹੈ। ਸ਼ੀਆ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ ਇਸੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੈਗੰਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਵੰਸ਼ਿਜ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਹੁੱਜਾਤੁਲਇਸਲਾਮ' ਭਾਵ 'ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਸਬੂਤ' ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਖ਼ਿਤਾਬ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਯਾਤੁੱਲ੍ਹਾ ਰੂਹੁੱਲਾ ਖਾਮੇਨਈ ਨੇ ਇਸਲਾਮੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1979 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬੇਦਖ਼ਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਡੈੱਥ ਕਮੇਟੀ' ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਇਸਲਾਮੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਈਰਾਨੀ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਅਤੇ 1981 ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣੇ ਅਯਾਤੁੱਲ੍ਹਾ ਰੂਹੁੱਲਾ ਖੁਮੈਨੀ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਈਸੀ ਸਿਰਫ਼ 25 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਈਰਾਨ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਪ੍ਰੌਸੀਕਿਊਟਰ (ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਵਕੀਲ) ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਜੱਜ ਬਣੇ ਅਤੇ 1988 ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਡੈੱਥ ਕਮੇਟੀ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ 'ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮਾ' ਚਲਾਇਆ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੂਹ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ-ਏ-ਖ਼ਲਕਾ (ਐੱਮਈਕੇ) ਜਾਂ ਪੀਪੁਲਜ਼ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਆਫ ਈਰਾਨ (ਪੀਐੱਮਓਆਈ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 5,000 ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਸਮੂਹਿਕ ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਈਸੀ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਈਰਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਨੇਤਾ ਅਯਾਤੁੱਲ੍ਹਾ ਖੁਮੈਨੀ ਦੇ ਫ਼ਤਵੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ "ਉਚਿਤ" ਸੀ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਈਰਾਨ, ਦੋਵੇਂ 1979 ਤੱਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਈਰਾਨ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜੋ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਈਰਾਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਲੀਡਰ ਅਯਾਤੁੱਲ੍ਹਾ ਅਲੀ ਖਾਮੇਨਈ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਇੱਕ 'ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਟਿਊਮਰ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ 'ਉਖਾੜ ਕੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਈਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਈਰਾਨ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਲਿਬਨਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੀਆ ਸਮੂਹ ਹਿਜ਼ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਗਾਜ਼ਾ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ।

ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਮਿਸ਼ਕ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਦੇ ਵਣਜ ਦੂਤਘਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਈਰਾਨ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ 'ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਈਰਾਨ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਿੱਧੇ ਹਮਲੇ ਤਕਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ

ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ 1979 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਈਰਾਨ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਗਾਜ਼ਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਈਰਾਨ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਤਵਾਰ, 19 ਮਈ ਨੂੰ ਡੈਮ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਰਈਸੀ ਨੇ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਈਰਾਨ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਰਈਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਈਰਾਨ ਤੇ ਅਜ਼ਰਬਾਇਜਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਤੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਯਹੂਦੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਅੰਗ ਚੋਰਾਂ/ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜਾ ਹਲ ਚੱਲਦੇ ਨੇ...

ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ

ਇਹ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀ ਖੋਜਾਂ ਸਦਕਾ ਸਾਡਾ ਮੁਲਕ 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਠੱਗ ਵੀ ਡਿਜੀਟਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਰਾਹ ਖਹਿੜੇ ਟੱਕਰ ਕੇ ਠੱਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ ਸਗੋਂ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾ ਕੇ ਫੋਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਔਨਲਾਈਨ ਲਿੰਕ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ। ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਰ ਕੇ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਕੇ ਅਜੇ ਬੈਠੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਵਟ-ਸਐਪ ਕਾਲ ਆਈ। ਫੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਰੋਅਬਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਮੈਡਮ, ਤੁਹਾਡੇ ਹਸਬੈਂਡ ਕਿੱਥੇ ਨੇ?'' ਕਿਸੇ ਅਣਹੋਣੀ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਕੀ ਕਿਹਾ?'' ਅੱਗੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ''ਮੈਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬੋਲਦਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਹਸਬੈਂਡ ਕਿੱਥੇ ਨੇ?'' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਕਿੱਥੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ?'' ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਥਾਣੇ 'ਚੋਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।'' ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, ''ਕਿਹੜੇ ਥਾਣੇ 'ਚੋਂ?'' ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, ''ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਥਾਣੇ 'ਚੋਂ।''

''ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚੋਂ?''

ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ 'ਥਾਣੇਦਾਰ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਏ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਫ਼ਤਰ ਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਲੱਗ ਗਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਫੋਨ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਫੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਬਾਬਤ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਤੁਹਾਡਾ ਬੇਟਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, ''ਕਾਲਜ ਗਿਐ।'' ਰੋਅਬਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਉਹ ਕਾਲਜ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬੋਲਦਾਂ।''

ਡੈਡੀ ਦਾ ਘਬਰਾਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਕਿਹੜੇ ਥਾਣੇ ਤੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ?'' ਅੱਗੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ''ਜਿੱਥੇ ਭੇ-ਜਿਐ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਥਾਣੇ ਤੋਂ। ਅਸੀਂ ਫੜਿਐ ਇਸ ਨੂੰ।'' ਡੈਡੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ''ਕਿਉਂ ਫੜਿਐ? ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ?'' ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਦੱਸਾਂਗਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।'' ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ''ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।'' ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨ੍ਹੀਂ ਜਾਣਦੇ?'' ਡੈਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਤੁਸੀਂ ਫੜਿਐ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਊਗਾ।'' ਇੰਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਘਬਰਾਏ ਡੈਡੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਵਿਭਾਗ 'ਚੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਠੱਗ ਦੀ ਚਾਲ ਸੀ। ਖ਼ੈਰ, ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚ ਗਏ।

ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵੱਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਜਾਣੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਠੱਗਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵੱਸਦੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਨੇੜਲਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਤਰਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਕਰ ਦਿਉ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਣੂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਗਏ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੈਥੋਂ ਮਦਦ ਕਿਉਂ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਘੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਲਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਘਰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਫਿਲਹਾਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਟੈਕਸੀ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਮੁੱਕਣ 'ਤੇ ਟੈਕਸੀ ਚਾਲਕ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ''ਜੀ, ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਇਉਂ ਹੀ ਠੱਗੀ ਹੋਈ ਐ। ਉਹ ਤਾਂ ਪੰਝੀ-ਤੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜਾਣੂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦਾ ਭੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਉਦੋਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਦੋਂ ਚਿੜੀਆਂ ਖੇਤ ਚੁਗ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਪੈਸਾ ਕਿਸੇ ਠੱਗ ਨੂੰ ਦੇ ਬੈਠੇ।''

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਨਾਲ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ ਚਚੇਰੀ ਭੈਣ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਅਗਲੀ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਟੂਆ ਕੁੜਤੇ ਦੇ ਗੀਝੇ 'ਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਅੱਠ-ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਉਹ ਬਟੂਏ 'ਤੇ ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਗਿਆ। ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਟੂਆ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਗੀਝਾ ਖਾਲੀ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿੱਥੋਂ ਹੱਥ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਲੰਘ ਗਏ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ ਆਇਆ। ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਹੋਇਆ ਬਟੂਆ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਿ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਪਤਾ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਪਾਰਸਲ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਇਆ ਸੀ। ਬਟੂਏ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੱਢ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਨਿੱਕੇ ਤੋਂ ਨਿੱਕਾ ਕਾਗਜ਼ ਵੀ ਐਨ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ 'ਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਚਾ ਜੀ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ''ਹੋਰ ਭਾਈ ਠੱਗਾਂ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜਾ ਹਲ ਚੱਲਦੇ ਨੇ।''

ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਭਾਂਡੇ ਬਿਹਤਰ ਹਨ, ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ, ਸਟੀਲ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ?

ਗੈਸ 'ਤੇ ਪਕਾਈ ਗਈ ਦਾਲ ਦਾ ਸਵਾਦ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪਕਾਈ ਗਈ ਦਾਲ ਜਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ... ਕੂਕਰ 'ਚ ਪਕਾਏ ਚੌਲਾਂ ਅਤੇ ਕੜਾਹੀ 'ਚ ਪਕਾਏ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਦ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ... ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ 'ਚ ਪਕਾਏ ਖਾਣੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ...

ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਓਵਨ ਜਾਂ ਏਅਰ ਫ੍ਰਾਈਰ ਭੋਜਨ ਦੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਮਿੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿੰਨੇ ਭੋਜਨ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਭਾਂਡਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ - 'ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਖੁਰਾਕ

ਕਿਹੜੇ ਭਾਂਡੇ ਬਿਹਤਰ ਹਨ?

ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ?

ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਬਰਤਨ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਨਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ। ਆਈਸੀਐੱਮਆਰ ਅਤੇ ਐੱਨਆਈਐੱਨ ਦੇ ਇਹ ਨਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ, ਧਾਤ, ਸਟੇਨਲੈਸ ਸਟੀਲ, ਨਾਨ-ਸਟਿਕ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਨਾਈਟ ਸਟੋਨਵੇਅਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੇਲ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਚਾਰ, ਚਟਣੀ, ਸਾਂਬਰ, ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ, ਲੋਹੇ, ਕਾਂਸੀ ਅਤੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਟੀਲ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਫਲੋਨ ਕੋਟਿੰਗ ਵਾਲੇ ਨਾਨ-ਸਟਿਕ ਪੈਨ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 170 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਰ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪੈਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗਰਮੀ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਰਤ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਧੂੰਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਨ-ਸਟਿਕ ਕੁੱਕਵੇਅਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਕਵੇਅਰਾਂ ਉੱਤੋਂ ਪਰਤ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਆਈਸੀਐੱਮਆਰ-ਐੱਨਆਈਐੱਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡਾ ਹੇਮਲਟਾ ਆਰ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ, "ਲੋਕ ਨਾਨ-ਸਟਿਕ ਕੁੱਕਵੇਅਰ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਟਿੰਗ ਵਿਚਲੇ ਰਸਾਇਣ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ

ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਨਾਨਸਟਿੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।" "ਅਜਿਹੇ ਬਰਤਨਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਤਰੀਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ,ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪੁਰਾਣੇ, ਕੋਟੇਡ ਨਾਨ-ਸਟਿਕ ਬਰਤਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਗ੍ਰੇਨਾਈਟ ਪੱਥਰ ਦੇ ਹਲਕੇ ਭਾਂਡੇ ਹੁਣ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਰਤਨ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗਰਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟੈਫਲੋਨ ਕੋਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਤੇ ਏਅਰ ਫ੍ਰਾਇਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕੀ ਹੈ?

ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣਾ, ਉਬਾਲਣ, ਕੂਕਰ ਵਿੱਚ ਪਕਾਉਣਾ, ਸਟੀਮਿੰਗ, ਫ੍ਰਾਈਂਗ, ਘੱਟ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਤਲ਼ਣਾ, ਘੱਟ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਤਲ਼ਣਾ, ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵਿੰਗ, ਭੁੰਨਣਾ, ਉਬਾਲਣਾ, ਬਾਰਬਿਕਯੂਇੰਗ, ਗ੍ਰਿਲਿੰਗ ਅਤੇ ਏਅਰ ਫਰਾਇੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਆਓ ਤਲਣ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਤਲ਼ਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਵਿਟਾਮਿਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਤਲ਼ਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਓਵਰਆਕਸੀਡਾਈਜ਼ਡ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟੌਕਸਿਨ ਵਰਗੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਲ ਅਤੇ ਚਰਬੀ ਦੀ ਖ਼ਪਤ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਸਟ੍ਰੋਕ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਢਿੱਡ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਚਰਬੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਗਿਲਸਰਾਇਡ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਲਣ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਤੇਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤਜ਼ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਓਵਨ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਪਣਾਉਣਾ ਪੋਸ਼ਣ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਗਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ, ਇਹ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੱਤ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹਿਮਲਟਾ ਆਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਓਨਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀਤੁਸੀਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ' ਐਕਰੀਲਾਮਾਈਡ' ਨਾਂ ਦਾ ਰਸਾਇਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਹਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਨਾਲ ਗੈਸ ਜਾਂ ਸਟੋਵ 'ਤੇ ਭੋਜਨ ਗਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਐਕਰੀਲਾਮਾਈਡ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਲਿਪਿਡ, ਵਿਟਾਮਿਨ, ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਕੱਚ ਜਾਂ ਸਿਰੇਮਿਕ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

'ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ'

ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹਿਮਲਟਾ ਆਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਓਨਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀਤੁਸੀਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ' ਐਕਰੀਲਾਮਾਈਡ' ਨਾਂ ਦਾ ਰਸਾਇਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਹਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਨਾਲ ਗੈਸ ਜਾਂ ਸਟੋਵ 'ਤੇ ਭੋਜਨ ਗਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਐਕਰੀਲਾਮਾਈਡ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ ਵਿੱਚ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਰਿਆ ਜਦੋਂ ਗਲੀਆਂ ’ਚ ਵਗਦੈ...

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਰੋਜ਼ ਵਾਂਗ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ, ਚੀਨ ਤੇ ਕੀਨੀਆ ’ਚ ਆਏ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ’ਚ ਟੁੱਟੇ ਕਈ ਬੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਰੁੜ੍ਹੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ। ਜਲ ਹੀ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਜਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮੀਂਹ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਕਣੀ ਦਾ ਮੀਂਹ, ਕਦੇ ਫੁਹਾਰਾਂ, ਕਦੀ ਝੜੀਆਂ ਤੇ ਕਦੀ ਛਮਾਛਮ ਵਰਖਾ। ‘ਰੱਬਾ ਰੱਬਾ ਮੀਂਹ ਵਸਾ, ਸਾਡੀ ਕੋਠੀ ਦਾਣੇ ਪਾ’। ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਮੀਂਹ ’ਚ ਭੱਜਣਾ ਤੇ ਭਿੱਜਣਾ ਹੁਣ ਵੀ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹਨ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੀਂਹ ਕਣੀ ਦੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਰੁੱਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਮੌਸਮ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਤੇ ਬੇਤਰਤੀਬਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਾੜ ਖ਼ੁਰਨ ਅਤੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਪਿਘਲਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ‘ਚਿਤਾਵਨੀ’ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਨਦੀਆਂ ਦਰਿਆ ਕਿਧਰੇ ਸੁੱਕਣ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਕਿਧਰੇ ਮੁੱਕਣ। ਪਾਣੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੁਖ਼ ਹੇਠਾਂ ਪਤਾਲ ਵੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਡਰ ਤੇ ਵੱਡੇ ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੰਘਾ ਹੰਢਾ ਲਈ; ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣੂ? ਨਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਮਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਪੀਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਫੜ ਕੇ ਘਰੋ ਘਰੀ ਲੈ ਆਏ। ਕਦੀ ਖਾਲ਼ਾਂ ’ਚ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਬੁੱਕਾਂ ਭਰ-ਭਰ ਪੀਤੇ। ‘ਪੀਣ ਯੋਗ’ ਪਾਣੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਣ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਗਲੀ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੱਸਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਅਨੂਠੇ ਸਕੂਨ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਭਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰੇ ਹਾਸੇ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਦਰਦ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੋਚਦਿਆਂ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਚਪਨ ਕਦੀ ਬਾਲਟੀਆਂ ਫੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਕਿਤੇ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ’ਚ ਨਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇ! ਰੁੱਤ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਾਣੀ ਰੂਹ ’ਚ ਉਤਰਦਾ। ਨਸਾਂ ਨਾੜੀਆਂ ’ਚ ਠੰਢ ਵਰਤਾਉਂਦਾ, ਤ੍ਰੇਹ ਮਿਟਾਉਂਦਾ, ਫਾਲਤੂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਕਰਦਾ ਤੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰਦਾ। ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ, ਬੇਚੈਨੀ ਹੁੰਦੀ, ਚੱਕਰ ਆਉਂਦੇ, ਮੂੰਹ ਸੁੱਕਦਾ। ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਪਾਣੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਰੁੱਖ, ਝਾੜੀਆਂ, ਫ਼ਸਲਾਂ, ਜੰਗਲ ਸਭ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਿਣੀ। ਨਹਾਉਣ-ਧੋਣ ਜਾਂ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਲਈ ਇਹ ਆਮ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਪਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸਮੇਂ ਨੀਹਾਂ, ਕੰਧਾਂ, ਛੱਤਾਂ ਸਭ ਪਾਣੀ ਮੰਗਦੀਆਂ। ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਰੰਭ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਗਤ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ’ਚ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵਹਿੰਦਾ। ਪਾਣੀ ਜਿਹੀ ਹੋਰ ਵਸਤੂ ਦਰਅਸਲ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਣੀ ‘ਪਿਤਾ’ ਹੈ। ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਹਰ ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ, ਸਮਝੇ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮੀਂਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਨ ਗੇੜਿਉਂ ਹੀ ਨਲਕਿਆਂ ’ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਆਪ-ਮੁਹਾਰਾ ਵਗਣ ਲਗਦਾ। ਹੁਣ ਕੀ ਹੋ ਗਿਐ? ਸੋਚਿਆ ਕਦੀ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੱਜੇ-ਨੱਠੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਗਲੀਆਂ, ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ’ਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਬੜਾ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੋੜ੍ਹੀ ਜਾਉ ਪਾਣੀ, ਜਿੰਨਾ ਜੀਅ ਕਰੇ। ਨਾ ਕੋਈ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ, ਨਾ ਟੋਕਣ ਵਾਲਾ। ਕਿੰਨਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਪਾਣੀ! ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਖੂਹਾਂ, ਸਰੋਵਰਾਂ, ਬਉਲੀਆਂ ਵੱਲ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਮਾਵਾਂ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪੀਂਦੀਆਂ। ਪਾਠ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ। ਵਗਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਪਲੀਆਂ। ਜਾਪਦਾ, ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਸਰਾਪੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਫੋਕਟ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਹੋਰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਨਾਲ ਇਹ ਪਲੀਤ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਨੀਲੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹਿੱਕ ਵੀ ਗੰਧਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰਾਹਾਂ ’ਚ ਅਸੀਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਭਰਮ ’ਚ ਅੜਿੱਕੇ ਡਾਹ ਦਿੱਤੇ। ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ’ਚ ਉਸਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਹਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਫ਼ਤ ’ਚ ਮਿਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਦਰ ਕੋਈ ਘੱਟ ਹੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਇਹ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬੇਕਦਰੀ ਕਾਰਨ ਗੁੱਸੇ ’ਚ ਹੈ ਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਤੇ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ। ਬੱਦਲ ਬੇਹਿਸਾਬਾ ਪਾਣੀ ਡੋਲ੍ਹਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਸਮਝਦਾਰ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਨਾ ਸੋਕੇ ਚੰਗੇ, ਨਾ ਡੋਬੇ; ਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ’ਚੋਂ ਗੁਆਚਦਾ ਪਾਣੀ। ਅਸੀਂ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਦੇਖ ਵੀ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਚੁੱਪ ਇਉਂ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਗੂੰਗੇ ਤੇ ਬੋਲ਼ੇ ਹੋਈਏ। ਕਹਿੰਦੇ, ਤੀਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ‘ਚ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਗਲੀ ’ਚ ਖੇਡਦੇ ਬੱਚੇ ਹੁਣ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪਾਣੀ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਟਰ ਕੀਤਾ ਬੇਸੁਆਦਾ ਜਿਹਾ ਗਲਾਸ ਭਰ ਪਾਣੀ ਉਸ ਨੇ ਪੀਤਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੇ ਛਬੀਲ ਪ੍ਰੰਪਰਾ

ਸਵਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹੀਦ ਅਖਵਾਉਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਉਨਤੀ ਲਈ ਜੋ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਕਾਰਜ 'ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਸਦੀਵੀਂ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1601 ਵਿੱਚ 'ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ' ਦੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ 36 ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜ਼ਿਲਦ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੋੜ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਸ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੇ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੁਗ਼ਲ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਕੁਝ ਝੂਠੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ 1606 ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਰ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਠੰਢੇ ਮਿੱਠੇ ਜਲ ਦੀਆਂ ਛਬੀਲਾਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਦਿਨ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਜਲ ਛਕਾਉਣ ਉੱਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੜਾਹ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਬਤ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿੱਠਾ ਜਲ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਛਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨਾਂ, ਸਿੱਖ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੌਮ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਸਰਮਾਇਆ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਰੋੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਹਾਸਲ ਕੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 'ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਿਵਸ' ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਬੰਧੀ ਗਿਆਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਤਬਕੇ ਤਕ ਉਸੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਤ ਦਿਹਾੜੇ' ਵਜੋਂ ਮਨਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ

ਨਵੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਕੁਇਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛਬੀਲ ਵਿੱਚ ਜਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋੜਵੰਦ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕਾਪੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਦੀ ਛਬੀਲ ਵੀ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਿਤਾਬਚੇ ਵੰਡੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬਦਲਾਅ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰਥਕ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਧੇ, ਦਲੇਰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਤੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੋਰ ਵਿੱਚ ਪਰੋਈ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਸਿਫ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਖੇਤਰ ਅੱਜ ਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲਾ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਸੀ। 1792 ਵਿੱਚ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿਸਲ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਕੌਰ ਤੋਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਠੀਕ ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸਰਦਾਰ ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1796 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਸਦਾ ਕੌਰ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲੱਗੀ। 1797 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 17 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਲੜਾਈ: ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁਗ਼ਲ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਜ਼ਹੀਰ-ਉਦ-ਦੀਨ ਬਾਬਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਗ਼ਲ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਮਗਰੋਂ ਮੁਗ਼ਲ ਸਲਤਨਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਤ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਟਕ ਤਕ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਫ਼ਤਹਿ ਕਰ ਲਏ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਵੀ ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਏ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਅਮਲਦਾਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਲ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟਮਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ। ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ ਤੇ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਲਤਨਤ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦਾ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਟੁਕੜੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਫ਼ੌਜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਜ਼ਮਾਨ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨ ਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ 7 ਜੁਲਾਈ 1799 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਜੰਮੂ ਦੀ ਜਿੱਤ: ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਮੂ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਮੀਰੋਵਾਲ ਅਤੇ ਨਾਰੋਵਾਲ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਜੰਮੂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੇ ਇੱਕ ਹਾਥੀ ਨਜ਼ਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਅਤੇ ਦਿਲਾਵਰਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਦੂਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ।

ਪਠਾਣੀ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਜਿੱਤ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸੂਰ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਕਸੂਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਨੇ ਭੰਗੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੰਢਤੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਸ ਗਹਿਗੱਚ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਹਾਰ ਗਿਆ ਤੇ 1801 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸੂਰ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਨਵਾਬ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਦੀ 1807 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਕੁਤੁਬਦੀਨ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਲੜਾਈ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਸੂਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁਤੁਬਦੀਨ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮਮਦੋਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਗੀਰ ਦਿੱਤੀ।

ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਜਿੱਤ: 1801 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਠਾਣ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਮੁਲਤਾਨ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਨਵਾਬ ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਖ਼ਾਂ ਨੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਨਵਾਬ ਕੁਤੁਬਦੀਨ ਦੀ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਭਿਣਕ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਕਾਂਗੜੇ ਦੀ ਜਿੱਤ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਾਂਗੜੇ ਬੈਠੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਫਿਲੌਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਨੇਪਾਲ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਥਾਪਾ ਫ਼ੌਜ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗੜੇ ਵਿੱਚ ਆ ਵੜਿਆ। ਕਾਂਗੜੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਡਟਵਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ। 24 ਸਤੰਬਰ 1809 ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਕਾਂਗੜੇ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਮੁਲਤਾਨ ਉੱਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜਿੱਤ: ਕਾਂਗੜੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ, ਭੇਰਾ, ਮਿਆਣੀ, ਖੁਸ਼ਾਬ, ਸਾਹੀਵਾਲ, ਵਜ਼ੀਰਾਬਾਦ ਆਦਿ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ। ਫਰਵਰੀ 1810 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਲਤਾਨ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵਾਬ ਮੁਜ਼ੱਫ਼ਰ ਖ਼ਾਂ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਜਿਉਂ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਮੁਲਤਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਫ਼ੌਜ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਆ ਰਲਿਆ। ਨਵਾਬ ਨੇ ਡਟ ਕੇ ਲੜਾਈ ਕੀਤੀ ਪਰ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਮੁਲਤਾਨ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਡਸਕਾ, ਹਲੋਵਾਲ, ਕਟਾਸ ਤੇ ਖਿਉੜਾ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ।

ਅਟਕ ਦੀ ਜਿੱਤ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਵੱਲ ਰਾਜ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸੋਚੀ। ਦਰਿਆ ਸਿੰਧ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਪਰਲਾ ਅਟਕ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਪੱਛਮੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਟਕ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ 1813 ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨ ਮੋਹਕਮ ਚੰਦ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਤੇ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਫ਼ੌਜ ਅਟਕ ਵੱਲ ਭੇਜੀ। ਜਦੋਂ ਕਾਬਲ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫ਼ੌਜ ਭੇਜੀ ਪਰ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਟਕ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਠਾਣੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਜਿੱਤ: 1814 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਬਹਿਰਾਮ ਨੇੜੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਗਈ ਤੇ ਪਠਾਣੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਅਮਾਦਪੁਰ ਤੇ ਹਮੀਰਪੁਰ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਤੀਜੀ ਜਿੱਤ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 1818 ਵਿੱਚ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 25000 ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਮੁਲਤਾਨ ਭੇਜਿਆ। ਮੁਲਤਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇੜੇ ਘਮਸਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਖ਼ਾਂ ਹਾਰ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਫਸੀਲ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੰਧ ਭੰਨ ਸੁੱਟੀ। ਉਥੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਮੁਜੱਫ਼ਰ ਖ਼ਾਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਭਿਆਨਕ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਵਾਬ ਮੁਜ਼ੱਫ਼ਰ ਖ਼ਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ।

ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੀ ਜਿੱਤ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ। ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਕਾਬਲ ਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ 1818 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੋਹਤਾਸ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਹਜ਼ਰੋ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈ ਹੋਈ।

ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਏ ਕਿ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਛੁੱਟ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਖੈਰਾਬਾਦ ਤੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਹੋਰ ਜਿੱਤਾਂ: ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾ, ਨੁਸ਼ਹਿਰਾ, ਮਨਕੇਰਾ, ਡੇਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖ਼ਾਂ, ਖਾਨਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਗੜ੍ਹ, ਲੱਦਾਖ, ਜਮਰੌਦ ਆਦਿ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ।

ਮੋਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚਿੜੀਆਂ

ਕਹਾਣੀ/ – ਰੋਜ਼ੀ ਸਿੰਘ

ਅਜੇ ਕੱਲ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਵਰਾਂਡੇ ਦੀ ਛੱਤ ਚੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੱਖ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟੇ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਫੇਰ....! ਇਹ ਚਿੜੀਆਂ ਵੀ ਬੜੀਆਂ ਢੀਠ ਨੇ, ਉਸ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਗਾਡਰ ਨਾਲ ਲਮਕਦੇ ਕੱਖਾਂ, ਤੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਥੱਲੇ ਸਿੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਛੱਤ ਵਿਚਲੇ ਕੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਦੀ ਪਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਚਿੜੀਆਂ ਫਿਰ ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ ਕਰਕੇ ਕੱਖ ਜਮਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਉਹ ਇਸ ਰਸਜਾਨਾ ਦੇ ਗੰਦ ਤੇ ਝੰਜਟ ਤੋਂ ਢਾਡੀ ਤੰਗ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਕੂਲੋਂ ਆਉਦੀ ਤਾਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੜੀਆਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪੂਰੇ ਸੰਗਰਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਓਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਨੀ ਵੇਰ ਆਖਿਆ ਸੀ "ਰਿਹਣ ਦੇ ਧੀਏ, ਪੰਛੀ ਪੰਖੇਰੂਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਏਂ ਅੱਜ ਏਥੇ ਕੱਲ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ...। ਇਹ ਇਥੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਂਣਗੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲ ਕੇ ਖੌਰੇ ਕਿਥੇ ਉਡ-ਪੁੱਡ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਲਗਦੈ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਹੋ ਗਿਐ ਜਿਹੜਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਥੇ ਕੱਖ ਕੱਠੇ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਰਹਿਣ ਦੇ ਮੇਰੀ ਧੀ, ਇਹ ਵੀ ਤੇਰੀ ਈ ਜਾਤ ਦੀਆਂ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਜਾਤ ਇਕ ਏ।" ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੱਖ ਖਿਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਜ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਏ। ਕੋਈ ਆਇਆ ਗਿਆ ਵੇਖੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹੇਗਾ।

ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚਿੜੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕੱਖ ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ ਹੋ ਗਏ। ਅਗਲੀ ਤੁਪਿਹਰ ਜਦ ਉਹ ਸਕੂਲੋਂ ਪਰਤੀ ਤਾਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਨੇ ਸਾਰੇ ਘਾਅ ਫੂਸ ਤੇ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਤੀਲੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰੱਖੇ ਸੀ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਗਾਰਡਰ ਦੇ ਉੱਤੇ ਤੇ ਕੁਝ ਗਾਡਰ ਨਾਲ ਲਮਕਦੇ ਪਏ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬੜਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਫੈਲ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਜ ਕੱਖ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਈਂ ਸੁੱਟੇ ਸਗੋਂ ਗਾਡਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਮਕਦੇ ਕੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਤਾ ਨਈਂ ਇਹ ਬਦਲਾਓ ਕਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਦਕਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਸਮਝਾਉਂਣ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਯਥਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਦਲਾਓ ਦਾ ਓਰਤਾਰਓ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੜੀਆਂ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਨਿਤ ਭੁੰਝੇ ਡਿੱਗੇ ਕੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾ ਦਿੰਦੀ। ਦਿਨਾ ਵਿੱਚ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਨੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਉਥੇ ਪਾਲੀਆਂ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਤਾਂ ਕਈਂ ਕਈਂ ਚਿਰ ਆਲ੍ਹਣਾ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀ ਚਿੜੀਆਂ ਕਿਧਰੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਦੇ ਕੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਰੇ ਕਰਕੇ ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਾ-ਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਹੁਣ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਚਿੜੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਓਹੋ ਚਿੜੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਚੋਂ ਡਿਗੇ ਕੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਝ ਚੜਦੀ ਸੀ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੰਸ ਚੋਂ ਉਨਾ ਦੇ ਪੋਤੇ ਪੋਤਰੀਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਓਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨੇ ਆਲ੍ਹਣਾਂ ਬਣਾਉਂਣਾ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭੋਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਚੀਂ ਚੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਕੁ-ੜੀਆਂ ਓਰਗੀਆਂ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਦਾਜ ਲਈ ਚਾਦਰਾਂ, ਗਲੀਚੇ ਤੇ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਕਸ਼ੀਦਾ ਪਈ ਕੱਢਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਚੋਗਾ ਚੁਗਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਸਾਰਾ ਦਾਜ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਚੋਗ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਖਲਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਏ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕੁਝ ਬਚੀਆਂ ਰਜਾਈਟਾ ਨਗੰਦਣ, ਖੇਸਾਂ ਦੇ ਡੋਰੇ ਵੱਟਣ ਤੇ ਚੁੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਟੇ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਸਰੂਫ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਗਵਾਚੀ ਆਪਣੇ ਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਰਿਹੰਦੀ। "ਜੇ ਮੈ ਇੱਥੇ ਨਾ ਰਹੀ ਤਾਂ ਕੀ ਚਿੜੀਆਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ...? ਕੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣਗੀਆਂ....? ਕੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਆਈ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਸਕਣ-ਗੀਆ...?" ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਇਹ ਚਿੜੀਆਂ ਇਥੋਂ ਚਲੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਈਂ ਜਾਂਦੀਆਂ... ਕਿਉਂ ਆਈਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ...! ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਆਣ ਕੇ ਹਲੂਣਦੀ, "ਕੀ ਸੋਚਦੀ ਏਂ ਪੁੱਤ।"

"ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ...ਬਸ ਚਿੜੀਆਂ ...?" ਉਹ ਕਿਹੰਦੀ ਕਹਿੰਦੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ।

"ਤੂੰ ਤੇ ਝੱਲੀ ਏ ਚਿੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਏਂ, ਇਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਏ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਕੱਲ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਚੋਗਾ ਪਈਆਂ ਚੁਗਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਵੀ ਤੇਰੀਆਂ ਹੀ ਭੈਣਾਂ ਨੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਈ ਵਿਯੋਗ ਲਿਖਿਆ ਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਧੀਆਂ ਦਾ।" ਮਾਂ ਦਾ ਬੋਲਦੀ ਦਾ ਗਚ ਭਰ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੰਝੂ ਛਲਕ ਪਏ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਗਏ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਉਸ ਦਾ ਚਿੜੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਮੋਹ ਹੋਰ ਉਧੜ ਗਿਆ। ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਹਨਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪੇ ਹੀ ਬੋਲ ਪੈਦੀ, "ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਚੱਲਾਂਗੀ।"

ਉਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਤਕਰੀਬਨ ਰੋਜ਼ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗੇ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਹਨੇਰ ਝੱਖੜ ਆਉਂਣ ਲੱਗੇ। ਦਰਖਤ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਲੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਕਈ ਤੇ ਹਨੇਰੀ ਅੱਗੇ ਟਿਕ ਨਾ ਸਕੇ। ਮੀਂਹ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਸੀ ਕੇ ਬਰਾਂਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅੰਦਰਾਂ ਤੱਕ ਫੰਡ ਵੱਜ-ਵੱਜ ਜਾਵੇ। ਹਨੇਰ-ਘੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਕੱਖ ਨਜ਼ਰੀ ਨਾ ਆਵੇ।

ਕਰੀਬ ਦਸ ਦਿਲ ਮੀਂਹ ਪੈਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਲੋਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਵਾਜਾਂ ਪਏ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ। " ਹੜ ਆ ਗਿਆ ਹੜ" ਪਾਣੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਵੜਿਆ। ਡੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲੰਘਦੀ ਸੜਕ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਪਾਣੀ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਆ ਚੜਿਆ। ਸਭ ਕੁਝ ਧਰਿਆ ਧਰਾਇਆ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਬਸ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡੰਗਰਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਦੇ ਰੱਸੇ ਤੇ ਸੰਗਲ ਹੀ ਮਸਾਂ ਖੋਲੇ। ਜਿਨਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਰੱਸੇ ਨਾ ਵੱਡੇ ਗਏ ਉਹ ਕਿਲਿਆਂ ਤੇ ਬੱਝੇ ਹੀ ਗੋਤੇ ਖਾਣ ਲੱਗੇ। ਲੋਕ ਤਰਪਾਲਾਂ ਲੈ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਆ ਚੜੇ। ਮੀਂਹ ਹਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਨ ਚੜੇ ਦੀ ਲੋਅ ਲੱਗਣ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਤਬਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾ ਦੇ ਉਪਰ ਤੱਕ ਆ ਪਹੁੰਚਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ, ਆਟਾ, ਕਣਕ, ਚੌਲ, ਕੱਪੜੇ, ਬਿਸਤਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਦਾਜ, ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪਤਾ ਨਈਂ ਕੀ ਕੀ।

ਜਦੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਸਵੇਰਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਛੱਤ ਤੋ ਹੇਠਾਂ ਵਿਹੜੇ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ। ਸਾਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਹੀ ਪਾਣੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਦਾਜ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ, ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕੱਢੇ ਫੁੱਲ, ਚੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਏ ਗੋਟੇ, ਨਵੇਂ ਰੂੰ ਦੀਆਂ ਨਗੰਦੀਆਂ ਰਜਾਈਆਂ ਤੇ ਤਲਾਈਆਂ, ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਪੱਖੀਆਂਠ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਸੂਟ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਂ ਸਭ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਵੇਲੀ ਦੀ ਕੰਧ ਦੀਆਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਨਾਲ ਛੂੰਹਦੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਪਈ। ਬਰਾਂਡੇ ਦੀ ਬਾਰਲੀ ਕੰਧ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮੋਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਤੈਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਚੀਕ ਮਾਰੀ ਤੇ ਬੋਲੀ, "ਹਾਏ..! ਮਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ।"

ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਰੋਸ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਮਨੋਜ ਜੋਸ਼ੀ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ, ਮੁਅੱਤਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕਲਾਸਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਿਹੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ। ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਾਨਵੀ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿੱਚ 120 ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜਤਾਈ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਘਾਤਕ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਖੌਫ਼ਨਾਕ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਯਹੂਦੀ ਲਾਬੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਸਬਤਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਗੈਲਪ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 55 ਫ਼ੀਸਦ ਅਮਰੀਕੀ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 63 ਫ਼ੀਸਦ 18-34 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਕੱਚਘਰੜ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੋਸ਼ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੋਕਰਾਜ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰੌਢ ਅਮਰੀਕੀ ਵਰਗ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ’ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਡੈਮੋਕਰੇਟਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਵਿੰਗ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅਰਾਜਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਨਹੀਂ।

ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣੀ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ 1950ਵਿਆਂ ਅਤੇ 60ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ 1964 ਵਿਚ ਬਰਕਲੇ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ’ਤੇ ਰੋਕਾਂ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀਅਤਨਾਮ ਜੰਗ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਸਲਪ੍ਰਸਤੀ ਜਿਹੇ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਮਾਸ ਵਲੋਂ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਬੇਹਿਸਾਬ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਹਮਾਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸੂਝ ਬੂਝ ਨਾਲ ਤਾਕਤ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਆਕਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਨਵੀ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ (ਆਈਸੀਜੇ) ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮੁਤੱਲਕ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਈਸੀਜੇ ਵਲੋਂ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੇਸ ’ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ’ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਚੋਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਦ ਹੀ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕੈਂਪਸਾਂ ਵਿਚ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਿੱਝਿਆ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸਦਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੇ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰ ਰੋਸ ਫੈਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਸੱਦਣੀ ਪਈ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਨੇ ਉਦਾਰ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤ੍ਰਭਕ ਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਸੱਦ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ ਇਕ ਬਾਹਰੀ ਗਰੁੱਪ ਵੀ ਆ ਧਮਕਿਆ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਪਈ।

ਹਾਰਵਰਡ, ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੇ ਇੰਡਿਆਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਸੱਦੀ ਗਈ। ਸੱਜੇ ਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਕੁਝ ਗ਼ੈਰ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੱਤਾਂ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਊਯਾਰਕ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹਿੰਸਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ (ਫੈਕਲਟੀ) ਨੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬਰਾਊਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਨਾਰਥ-ਵੈਸਟਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਮਿਨੇਸੋਟਾ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਕੇ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰ ਲਏ ਪਰ ਕਈ ਹੋਰ ਜਿਵੇਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਬਰਕਲੇ) ਤੇ ਵੈਸਲੇਯਨ ਕਾਲਜ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਂਟ ਲਾਏ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪਨਪਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਧੜੇ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਸਦਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਵੀ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਮਾਈਕ ਜੌਹਨਸਨ ਖ਼ੁਦ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਏ ਤੇ ਯਹੂਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਉੱਥੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿਨੋਚੇ ਸ਼ਫੀਕ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ‘ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡਜ਼’ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ‘ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਪੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ’ ਖਿਲਾਫ਼ ਫੈਡਰਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਕੈਂਪਸਾਂ ’ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਸਣੇ ਕਰੀਬ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੱਪੇ ਲਾਉਣਾ ਸਮਕਾਲੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ’ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਨੈਤਿਕ ਖਲਾਅ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ।

ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੌਜੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਜੌਹਨਸਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਤਿਹਾਸ ਭੁੱਲ ਬੈਠਾ ਹੈ। 1970 ਵਿਚ ਕੈਂਟ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵੀਅਤਨਾਮ ਜੰਗ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ’ਤੇ ਓਹਾਇਓ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ’ਚ ਚਾਰ ਨਿਹੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਨੌਂ ਹੋਰ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜੌਹਨਸਨ ਵਰਗਾ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਨੇ 2020 ਦੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਲਟਾਉਣ ਲਈ 6 ਜਨਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਹੋਈ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ‘ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ’ ਖਾਤਰ ਕਰੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਵੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਅੰਗ ਹੀ ਹੈ। ‘ਫਾਇਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼’ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਐਡਵਰਡ ਲੂਸ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਭਾਵੇਂ ‘ਮੂਰਖਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ’ ਪਰ ਇੱਥੇ ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਲਗ ਹਨ ‘ਜੋ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਜੱਡ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ’। ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਅਫਸੋਸ ਜਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ‘ਹਠ ਧਰਮੀ ਤੇ ਭੈਅ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ’ਚ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ’, ਉਹੀ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਝਲਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਹਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 10 ਬਿਹਤਰੀਨ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂਉਚੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਸਲਾਈਡ, 24 ਘੰਟੇ ਮੁਫਤ ਸਿਨੇਮਾ, ਛੱਤ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਵੀਮਿੰਗ ਪੂਲ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪਾਰਕ ਨੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੇ ਚਾਂਗੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬੈਸਟ ਏਅਰਪੋਰਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲਗਾਤਰ 6 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਇਹ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ 9 ਵਾਰ ਸਕਾਈਟ੍ਰੈਕਸ ਵਰਲਡ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਸਕਾਈਟ੍ਰੈਕਸ ਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟਾਕਹੋਮ ਸ਼ਹਿ ਵਿਚ ਵਰਲਡ ਏਅਰਪੋਰਟ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਟੌਪ 100 ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

2018 ਦੇ ਐਵਾਰਡ 13.73 ਮਿਲੀਅਨ ਏਅਰਪੋਰਟ ਸਰਵੇ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਬੇਸਡ ਸਨ, ਜੋ ਅਗਸਤ 2017 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ 2016 ਵਿਚਕਾਰ ਕਸਟਮਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਰਵੇ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ 550 ਏਅਰ ਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ, ਚੈਕਅਪ, ਟ੍ਰਾਂਫਰ, ਸ਼ਾਪਿੰਗ, ਸਕਿਊਰਟੀ ਅਤੇ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੈਕਿੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੰਗਾਪੁਰ

ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦਾ ਚਾਂਗੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਸਿਰ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ 1961 ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ 54,093,070 ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 321,386 ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇੰਚੀਯਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਲ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਇਹ ਏਅਰਪੋਰਟ ਸਾਊਥ ਕੋਰੀਆ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 2001 ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 62,062,032 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 360,206 ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹਾਨੇਦਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਇਹ ਏਅਰਪੋਰਟ ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 1978 ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 84,956,964 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 200,000 ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਦੇ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦਾ ਇਹ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਜੁਲਾਈ 1998 ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 70,502,000 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 411,430 ਜਹਾਜ਼ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹਮਦ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਹਮਦ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੋਹਾ, ਕਤਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਏਅਰਪੋਰਟ ਨੂੰ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 2014 ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 37,322,842 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 265,763 ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਦੇ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਮਿਊਨਿਖ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਮਿਊਨਿਖ ਏਅਰਪੋਰਟ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਏਅਰਪੋਰਟ 1992 ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 44,577241 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 404,505 ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਦੇ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਛੁਬੂ ਸੈਂਟਰੇਅਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਛੁਬੂ ਸੈਂਟਰੇਅਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਟੋਕਨੇਮ (ਜਾਪਾਨ) ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਏਅਰਪੋਰਟ 17 ਫਰਵਰੀ 2005 ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆਸੀ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 10,188,713 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 96,591 ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਲੰਡਨ ਹੀਥਰੋ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਲੰਡਨ ਦਾ ਹੀਥਰੋ ਏਅਰਪੋਰਟ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਏਅਰਪੋਰਟ 1946 ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਵਕਤ 78,047,278 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 475,783 ਜਹਾਜ਼ ਲੈਂਡ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਲੋਟਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਜਿਊਰਿਖ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਕਲੋਟਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਜੁਲਾਈ 1921 ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 27666,428 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 269160 ਯਾਤਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਲੈਂਡ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਫਰੈਂਕਫਰਟ ਏਅਰਪੋਰਟ

ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਫਰੈਂਕਫਰਟ ਏਅਰਪੋਰਟ 1936 ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 63,500,386 ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ 475,537 ਜਹਾਜ਼ ਲੈਂਡ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਆਕਸੀਜਨ?

ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਬਣਨਾ ਕਦੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਰਸੇ ਤੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚਰਚਾਚਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਕ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹੋਈ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਕਰੀਬ 3.6 ਅਰਬ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕਈ ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

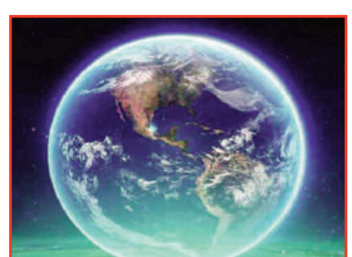

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਕਾਲਜ ਲੰਡਨ ਦੇ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਵਿਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 3.6 ਅਰਬ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਬਣਨੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮੰਨ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਈਨੋਬੈਕਟੀਰੀਆ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੈ ਸੂਖਮ ਜੀਵ ਸਨ ਪਰ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਇਕ ਅਰਬ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅਰਬਾਂ ਸਾਲ ਤੱਕ ਇੱਥੇ ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿ ਸਕੀਆਂ। ਹੈਲੀਅਨ ਜਨਰਲ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਸ ਰਿਸਰਚ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਆਰੰਭਿਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਕਸੀਜਨ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਘਾਤਕ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਘਾਟ

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਅਨਿਯਮਿਤ ਰੁਟੀਨ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ 'ਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਨੁਸਖੇ ਵੀ ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਜਲਦ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਆਯੁਰਵੇਦ ਕਾਲਜ, ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਡਾ: ਅਖਿਲੇਸ਼ ਭਾਰਗਵ।

ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਅਸਰ

ਡਾਕਟਰ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਭਾਰਗਵ ਅਨੁਸਾਰ ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਥਾਇਰਾਇਡ ਅਤੇ ਗੌਇਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਇਓਡੀਨ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮੈਟਾਬੋਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਰੋ ਸੇਵਨ

ਸਰੀਰ 'ਚ ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸੀਵੀਡ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਘਾਹ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਇਓਡੀਨ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਆਇਓਡੀਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਉਗਾਈਆਂ ਫਲਾਂ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗੁੱਗਲ ਤੇ ਅਸ਼ਵਗੰਧਾ ਦਾ ਸੇਵਨ

ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਜੜ੍ਹੀ-ਬੂਟੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁੱਗਲ ਤੇ ਅਸ਼ਵਗੰਧਾ ਦਾ ਸੇਵਨ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਥਾਇਰਾਇਡ ਫੰਕਸ਼ਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਡੀਟੌਕਸਫਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਥਾਇਰਾਇਡ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਾਰਮੋਨਲ ਬਦਲਾਅ

ਆਯੁਰਵੇਦ 'ਚ ਵੀ ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਾਰਮੋਨ ਸੰਤੁਲਨ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਾਈਬਰ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਰੀਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਮੜੀ ਲਈ ਵੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਚੀਆ ਸੀਡਜ਼

ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਕਿਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਸਕਿਨ ਲਈ ਚੀਆ ਸੀਡਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੁਟੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸਕਿਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੱਜ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੀਆ ਸੀਡਜ਼ ਸਿਹਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸਕਿਨ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਸਕਿਨ ਲਈ ਚੀਆ ਸੀਡਜ਼ ਦੇ 6 ਫ਼ਾਇਦੇ-

ਸਕਿਨ ਨੂੰ ਹਾਈਡਰੇਟ ਕਰਦਾ

ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਚੀਆ ਸੀਡਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸਕਿਨ ਨੂੰ ਹਾਈਡਰੇਟ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਭਾਰ ਨਾਲੋਂ 10 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਸੋਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਰੂਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਐਂਟੀ-ਏਜਿੰਗ ਗੁਣ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੀਆ ਸੀਡਜ਼ ਖਾਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਵਾਨ ਰਹਿਣ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਈ ਵਰਗੇ ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਂਟਸ ਦੀ ਉੱਚ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਐਂਟੀ-ਏਜਿੰਗ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਵਾਨ ਦਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੁਹਾਸੇ ਤੋਂ ਬਚਾਓ

ਚੀਆ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਓਮੇਗਾ -3 ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੋਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਹਾਸੇ ਅਤੇ ਲਾਲੀ ਵਰਗੀਆਂ ਚਮੜੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਗੀਆਂ ਇਹ ਘਰੇਲੂ ਚੀਜ਼ਾਂ

ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਹਿਕ ਬਹੁਤ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਜਿਜਾਈਵਲ ਸੋਜਿਸ਼ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬ੍ਰਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਚਬਾਉਣ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਸੂੜਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਗੁਲਾਬੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਸੂੜਿਆਂ ਤੋਂ ਖ਼ੂਨ ਵੀ ਆਉਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮਸੂੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸੋਜਿਸ਼ ਆਉਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਜਿੰਜੀਵੀਟੀਜ, ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ, ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਆਦਿ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਊਥਵਾਸ਼ ਅਤੇ ਪੇਸਟ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦਰਦ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸੋਜਿਸ਼ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਦਰਦ ਘੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਜਿਸ਼ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਕਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਆਰਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਘਰੇਲੂ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ

ਸਰੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਰੋਗਾਣੂਰੋਧੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੋਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨਮਕ ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਮਸੂੜਿਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਓ। ਇਸ ਇਲਾਜ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਪਾਣੀ

ਨਿੰਬੂ ਵਿਚ ਖਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸੋਜਿਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁਣ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਨੂੰ ਪਨਪਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਨਿੰਬੂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੁਰਲੀ ਕਰੋ।

ਅਦਰਕ

ਮੂੰਹ ਦੇ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਲਈ ਅਦਰਕ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਅਦਰਕ ਵਿਚ ਸੋਜਿਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੈਸਟਰ ਆਇਲ (ਅਰੰਡੀ ਦਾ ਤੇਲ)

ਅਰੰਡੀ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਸੋਜਿਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਘਰੇਲੂ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਦਰਦ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਦਰਦ ਅਤੇ ਸੋਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਕਿੱਕਰ ਦੀ ਖੱਲ

ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਹੈ। ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਦਰਖਤ ਦੀ ਖੱਲ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਜਾਦੂ ਵਰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਕਰ ਦੀ ਖੱਲ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਬਾਲ ਕੇ ਮਾਊਥਵਾਸ਼ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਰੰਤ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇਸ ਘਰੇਲੂ ਮਾਊਥਵਾਸ਼ ਨਾਲ ਗਰਾਰੇ ਕਰੋ।

ਲੌਂਗ

ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਰਵਾਇਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਲੌਂਗ ਵਿਚ ਯੂਗੇਨੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਂਟੀ ਆਕਸੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਸੋਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੋਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਐਲੋਵੇਰਾ

ਐਲੋਵੇਰਾ ਇਕ ਸਦਾਬਹਾਰ ਔਸ਼ਧੀ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਲੋਵੇਰਾ ਜੈਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਐਂਟੀ ਬੈਕਟੀਰੀਅਲ (ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਵਿਰੋਧੀ) ਅਤੇ ਐਂਟੀ ਫੰਗਲ (ਫੰਗਲ ਵਿਰੋਧੀ) ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ, ਮਸੂੜਿਆਂ ਤੋਂ ਖ਼ੂਨ ਆਉਣ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਇਨਕੈਫਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਮਕੀਨ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਧੋਣਾ

ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਵਿਚ ਨਮਕ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਮਕ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੁਰਲੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜ ਮਸੂੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸੋਜਿਸ਼ ਆਉਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਸੋਜ਼ਿਸ਼

ਸਿਹਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਲਿਵਰ ਜਾਂ ਕਿਡਨੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗਿੱਟਿਆਂ, ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਲੱਤਾਂ 'ਚ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪੈਰਿਫਰਲ ਇਡਿਮਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸੋਜ਼ਿਸ਼

ਪੈਰ 'ਚ ਮੋਚ ਆਉਣਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੱਲਣ ਕਾਰਨ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਆਉਣਾ ਇਕ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਲਟਕਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਆ

ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੀਪ ਵੇਨ ਥ੍ਰੋਂਬੋਸਿਸ (ਧਇਪ ਫ਼ਇਨ ਠਹਰੋਮਬੋਸਿਸ) ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਹਾਈ ਬੀਪੀ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ 'ਚ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਵੇਲੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦਾ ਭਾਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਵੀ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਘਰੇਲੂ ਉਪਾਅ ਦੇਣਗੇ ਰਾਹਤ

ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਤੇ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਜਾਂ ਡੱਬਾਬੰਦ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਣ-ਪੀਣ 'ਚ ਫਾਈਬਰ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੇਬ, ਨਾਸ਼ਪਾਤੀ, ਕੇਲਾ, ਗਾਜਰ, ਚੁਕੰਦਰ, ਬਰੋਕਲੀ, ਪੁੰਗਰੇ ਹੋਏ ਅਨਾਜ ਆਦਿ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤਕ ਲਟਕਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਤੁਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਲਕੋਹਲ ਜਾਂ ਕੈਫੀਨ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਧਨੀਏ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਪੱਤੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਕ ਕੱਪ ਧਨੀਆ ਪਾਣੀ 'ਚ ਉਬਾਲੋ। ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਅੱਧਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਸੋਜ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੈਤੂਨ ਦੇ ਤੇਲ 'ਚ ਲਸਣ ਨੂੰ ਭੁੰਨੋ ਤੇ ਇਸ ਤੇਲ ਨਾਲ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੋਜ ਜਲਦੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੇਲ ਨਾਲ ਦਿਨ 'ਚ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

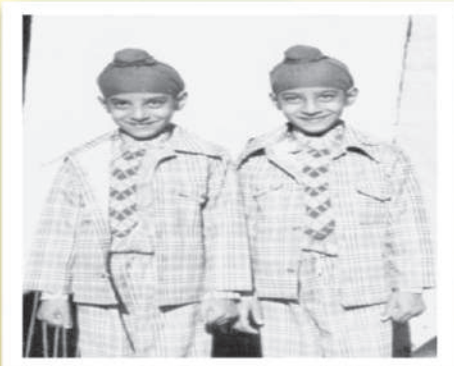

Tanjit Manmit

ਵੱਲੋਂ ► Quik Signs

E-mail: tanjit5020@yahoo.com
manmit5020@yahoo.com

visit us at : www.quiksigns.us

ਸਿਹਤ ਨਰੋਈ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ, ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਕਰੀਂ ।
ਕਿਰਤੀ ਕਾਮੇ, ਹਾਲੀ, ਪਾਲੀ ਖੁਸ਼ ਵਸਣ ਸਭ ਘਰੋਂ ਘਰੀਂ ।
ਸੁਖੀ ਵਸਣ ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਬੋਝੇ ਖੁਸ਼ੀਂ ਭਰੀਂ ।
ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਭਜਾ ਕੇ, ਫਿਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਕਰੀਂ ।
ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣੇ , ਐਸੀ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ ।
ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਰਤਾ ਕੇ, ਸਭ ਦੇ ਬੋਝੇ ਭਰੀਂ ।
ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਸੁਖ ਵਰਤਾ ਕੇ, ਰਹਿਮੋ ਰਹਿਮ ਕਰੀਂ ।
ਭੁੱਖਾ ਨਾ ਕੋਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਵੇਂ, ਐਸਾ ਕਰਮ ਕਰੀਂ ।
ਤੰਗੀ ਤੁਰਸ਼ੀ ਦੂਰ ਭਜਾਵੀਂ, ਸਭਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀਂ ।
ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਨਾ ਕੋਈ ਵਾਂਝਾ ਰਹੇ, ਐਸੀ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ ।

ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ, ਸਭ ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੋਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਨ, ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਸਾਈਨ, ਬੈਨਰ, ਫੁੱਲ ਕਲਰ ਪੋਸਟਰ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ, ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਾਰਡ, ਮੈਗਨੈਟਿਕ ਸਾਈਨ, ਫਲਾਇਰਜ਼, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੇ ਮੈਨਿਊ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਅਸੀਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਈਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਈਨਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 661.703.8795, 661.900.7357

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਹਾੜੇ ਅਤੇ ਰੁੱਤ ਦੇ ਤਿਓਹਾਰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

UNIVERSAL TIRE HUB
BAKERSFIELD, CA

TRUCK & TRAILER TIRES

ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਟਾਇਰ ਹੱਬ, ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ ਦੇ ਵਧੀਆ ਟਾਇਰ ਵਾਜ਼ਿਬ ਰੇਟ ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ।

ਫੋਨ : 661.735.0001
ਫੋਨ : 661.735.0002

2309 S UNION AVE,
BAKERSFIELD, CA 93307
info@universaltirehub.com

Best Price In California

WE ACCEPT BULK ORDERS AND CONTAINER SHIPMENTS

HUBTRACTYRES AvanTech ROADX TYRE Firestone AEOLUS PIRELLI BRIDGESTONE